

Αριθμός απόφασης 6874 / 2023

Αρ.Εισ.: ΑΓ1758/19.2.2019

Ε.Α.Υ.: 2019004347

ΤΟ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΑΣ

ΤΜΗΜΑ 18ο ΤΡΙΜΕΛΕΣ

σ υ ν ε δ ρ ί α σ ε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 26 Οκτωβρίου 2022, με δικαστές τους: Ευτυχία Γαβριηλίδου, Πρόεδρο Πρωτοδικών Δ.Δ., Βασίλειο Βουδούρη (εισηγητή), Ειρήνη Χαλκιοπούλου, Πρωτοδίκες Δ.Δ., και γραμματέα την Ειρήνη Χατζηλία, δικαστική υπάλληλο,

γ ι α να δικάσει την αγωγή με ημερομηνία κατάθεσης 19.2.2019,

τ ω ν: 1) Ορέστη – Κωνσταντίνου Τσίντζα του Χρήστου, ατομικώς και ως ασκούντος τη γονική μέριμνα από κοινού με την 3η ενάγουσα του ανήλικου τέκνου τους Ζωής (Zoe) Τσίντζα (Tsintzas), 2) Ιωάννη Παπανικολάου του Κωνσταντίνου, 3) Κάρεν – Ελένα (Karen Helena) Ρόντκιν (Rodkin) του Νάθαν (Nathan), ατομικώς και ως ασκούσας τη γονική μέριμνα από κοινού με τον 1ο ενάγοντα του ανήλικου τέκνου τους Ζωής (Zoe) Τσίντζα (Tsintzas), 4) Έλλης (Elli) Τσίντζα (Tsintzas), και 5) Ζωής (Zoe) Τσίντζα (Tsintzas) (ήδη ενηλικιωθείσας), του δεύτερου ενάγοντος κατοίκου Κηφισιάς Αττικής (οδός Μακεδονίας αρ. 11) και των λοιπών κατοίκων Νότινγχαμ Ηνωμένου Βασιλείου (19 Tranby Gardens Nottingham NG82AB, United Kingdom) και προσωρινά διαμενόντων στον Νέο Βουτζά Αττικής (οδός Αμφιτρίτης αρ. 18), άπαντες δε παραστάθηκαν διά του πληρεξουσίου τους δικηγόρου Δημητρίου Σκύφτα,

κ α τ ά των: 1) Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο εκπροσωπείται από τον Υπουργό Οικονομικών και παραστάθηκε δια του Δικαστικού Πληρεξουσίου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Μιχαήλ Στριγγάρη, 2) Περιφέρειας Αττικής, που εκπροσωπείται από τον Περιφερειάρχη της και παραστάθηκε με δήλωση, κατ' άρθρο 133 παρ. 2 του Κ.Δ.Δ., του πληρεξουσίου δικηγόρου της Ευσταθίου

Κουκούτση, εταίρου της «Ευστάθιος Κουκούτσης – Αλεξάνδρα Ζηνέλη ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» που εδρεύει στην Αθήνα (οδός Λυκαβηττού αρ. 11), και 3) Δήμου Μαραθώνα Αττικής, που εκπροσωπείται από τον Δήμαρχό του και παραστάθηκε με δήλωση, κατ' άρθρο 133 παρ. 2 του Κ.Δ.Δ., του δικηγόρου Αποστόλου Νταντάμη, εταίρου της «Νταντάμης – Χασαποδήμου & Συνεργάτες ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» που εδρεύει στην Αθήνα (οδός Ακαδημίας αρ. 39 και Ομήρου).

Κατά τη συζήτηση, οι διάδικοι που παραστάθηκαν ανέπτυξαν τους ισχυρισμούς τους και ζήτησαν όσα αναφέρονται στα πρακτικά.

Μετά τη συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη.

Αφού μελέτησε τη δικογραφία

Σκέφθηκε κατά το νόμο

1. Επειδή, με την κρινόμενη αγωγή, όπως το αίτημά της μετατράπηκε νομίμως, κατ' άρθρο 75 παρ.3 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, από καταψηφιστικό σε έντοκο αναγνωριστικό με προφορική δήλωση του πληρεξούσιου δικηγόρου των εναγόντων κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, ζητείται να αναγνωρισθεί η εις ολόκληρον υποχρέωση των εναγομένων να καταβάλουν, νομιμοτόκως, από την επίδοση της αγωγής έως την εξόφληση, στον 1ο ενάγοντα 400.000 ευρώ, στον 2ο ενάγοντα 150.000 ευρώ, στην 3η ενάγουσα 50.000 ευρώ, και σε καθεμία των 4ης και 5ης των εναγουσών 70.000 ευρώ, κατά τα άρθρα 105 και 106 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984, Α' 164, Εισ.Ν.Α.Κ.) και 926 και 932 του Α.Κ., ως χρηματική ικανοποίηση της ψυχικής οδύνης που υπέστησαν από τον θάνατο δια απανθράκωσης της συγγενούς τους (μητέρας του 1ου, αδελφής του 2ου, πεθεράς της 3ης και γιαγιάς των λοιπών εναγουσών) Μαρίας Παγωμένου το γένος Κωνσταντίνου Παπανικολάου, ο οποίος προκλήθηκε, κατά τους ισχυρισμούς τους, από παράνομες πράξεις και παραλείψεις των οργάνων των εναγομένων, κατά τη διάρκεια της πυρκαγιάς που έλαβε χώρα, στις 23.7.2018, στην Ανατολική Αττική.

2. Επειδή, η Ζωή (Zoe) Τσίντζα (Tsintzas) έχει ήδη ενηλικιωθεί κατά το χρόνο συζήτησης της υπόθεσης, σύμφωνα με το προσκομισθέν σε μετάφραση, με στοιχεία BG651057 (αρ. καταχ.: 272/10.5.2002) «Επικυρωμένο Αντίγραφο Καταχώρησης Γέννησης» του Ληξιαρχου του Σίτυ και της Κομητείας του Νότινγχαμ Ηνωμένου Βασιλείου, που

έχει συνταχθεί στην αγγλική γλώσσα και φέρει την από 26.7.2021 επισημείωση της Σύμβασης της Χάγης (Apostille). Συνεπώς, η ενάγουσα αυτή νομίμως παρέστη κατά τη συζήτηση της υπόθεσης ιδίω ονόματι, κατ'άρθρο 24 του Κ.Δ.Δ.

3. Επειδή, από τις διατάξεις των άρθρων 58 παρ. 1 και 72 παρ. 1 του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α' 87), όπως η παρ. 1 του άρθρου 72 ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 3 παρ. 1 του ν. 4623/2019 (Α' 134), σε συνδυασμό με εκείνες των άρθρων 25 παρ. 2, 26, 27 παρ. 1, 28, 29 παρ. 1, 30 και 35 του Κ.Δ.Δ., συνάγεται ότι για την έγκριση άσκησης ένδικου βοηθήματος ή μέσου εκ μέρους του Δήμου αρκεί η προσκόμιση της προβλεπόμενης στο άρθρο 72 παρ. 1 περ. ιη' του ν. 3852/2010 απόφασης της οικείας Οικονομικής Επιτροπής. Για τη νομιμοποίηση, όμως, του δικηγόρου που παρίσταται ως πληρεξούσιος του Δήμου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ένδικου βοηθήματος ή μέσου στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια η απόφαση αυτή της Οικονομικής Επιτροπής δεν αρκεί, αλλά πρέπει και ο Δήμαρχος, ως νόμιμος εκπρόσωπος του Δήμου, να του παράσχει την αναγκαία πληρεξουσιότητα είτε με προφορική δήλωσή του στο ακροατήριο είτε με συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο ή, άλλως, με έγγραφο κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 30 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (πρβλ. Σ.τ.Ε. 383/2020, 1348, 2374/2019, 2021/2018, 45/2017 7μ., 58/2015 7μ. κ.ά.). Στην προκείμενη περίπτωση, κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, ο Δήμος Μαραθώνα Αττικής παραστάθηκε με δήλωση, κατ' άρθρο 133 παρ. 2 του Κ.Δ.Δ., του δικηγόρου Αποστόλου Νταντάμη, εταίρου της δικηγορικής εταιρείας με την επωνυμία «Νταντάμης – Χασαποδήμου & Συνεργάτες ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» προς νομιμοποίηση του οποίου ο εναγόμενος Δήμος προσκόμισε την 109-2019ΟΕ/23.4.2019 (Συνεδρίαση 14/2019) απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του, με την οποία αποφασίστηκε η παροχή πληρεξουσιότητας προς την ανωτέρω δικηγορική εταιρεία, προκειμένου αυτή να παραστεί ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου κατά τη συζήτηση της υπό κρίση αγωγής και να υποβάλει υπόμνημα και τα αναγκαία σχετικά έγγραφα για την υποστήριξη της υπόθεσης. Ωστόσο, κατά τα γενόμενα ανωτέρω δεκτά, με τον τρόπο αυτό ο ανωτέρω δικηγόρος δεν νομιμοποιήθηκε προκειμένου να παρασταθεί στο ακροατήριο του Δικαστηρίου κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, διότι, ο Δήμαρχος Μαραθώνα Αττικής, ως νόμιμος εκπρόσωπος του εναγόμενου Δήμου, δεν παρείχε την αναγκαία πληρεξουσιότητα στον ως άνω δικηγόρο είτε με προφορική δήλωσή του στο ακροατήριο είτε με συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο ή, άλλως, με έγγραφο κατά τα

οριζόμενα στο άρθρο 30 παρ. 2 του Κ.Δ.Δ., όπως απαιτείται από τις προεκτεθείσες διατάξεις, χωρίς να αρκεί προς τούτο η ως άνω απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του εναγόμενου Δήμου. Κατά συνέπεια, ο εναγόμενος Δήμος, λογίζεται ότι δεν παραστάθηκε κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο.

4. Επειδή, ο Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας ορίζει στο άρθρο 73 παρ. 1 ότι: «Το δικόγραφο της αγωγής, εκτός από τα στοιχεία που προβλέπει το άρθρο 45, πρέπει να περιέχει και: α) ... β) σαφή έκθεση των πραγματικών περιστατικών, καθώς και τους λόγους που θεμελιώνουν κατά νόμο την αξίωση και γ) σαφώς καθορισμένο αίτημα». Στην προκείμενη περίπτωση, το εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο, με το από 27.10.2022 παραδεκτώ, κατατεθέν υπόμνημα, προβάλλει ότι η κρινόμενη αγωγή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη λόγω αοριστίας, διότι με αυτήν οι ενάγοντες δεν προσδιορίζουν τα μέτρα που έπρεπε να ληφθούν για την αντιμετώπιση της πυρκαγιάς, ιδίως ως προς την παράλειψη της οργανωμένης προληπτικής απομάκρυνσης των πολιτών, δεν αναφέρουν, συγκεκριμένα, τον ενδεικνυόμενο για αυτήν τρόπο και χρόνο, ενώ ως προς τη μη αξιοποίηση του συνόλου των δυνάμεων του Πυροσβεστικού Σώματος, δεν αναφέρουν τον τόπο προέλευσης, τον χρόνο που θα απαιτούνταν και τις επιχειρησιακές δυνατότητες καθενός από αυτά ενόψει των καιρικών συνθηκών που επικρατούσαν. Επίσης, ισχυρίζεται ότι δεν παρατίθενται τα πραγματικά περιστατικά που συνιστούν κατάχρηση εξουσίας ή υπέρβαση των ορίων της διακριτικής ευχέρειας των οργάνων, η κοινωνική και οικονομική κατάσταση των εναγόντων, ο βαθμός σύνδεσης και επικοινωνίας τους με τη θανούσα, ούτε η κατάσταση της υγείας της τελευταίας κατά τον χρόνο του επίμαχου συμβάντος. Ωστόσο, το εισαγωγικό δικόγραφο της κρινόμενης αγωγής, περιέχει καθορισμό της έννομης σχέσης από την οποία απορρέει η αξίωση των εναγόντων, περιλαμβάνει σαφή έκθεση των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών για τον θάνατο της συγγενούς τους, τους λόγους που θεμελιώνουν τη σχετική τους αξίωση, καθώς και τη συγγένεια και τη σύνδεση που είχαν με τη θανούσα, ενώ διατυπώνεται και σαφώς καθορισμένο αίτημα για χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης, όπως απαιτείται από τις διατάξεις του άρθρου 73 του Κ.Δ.Δ., απορριπτόμενων ως αβάσιμων των αντίθετων ισχυρισμών του Ελληνικού Δημοσίου. Όσα δε ειδικότερα, προβάλλονται για τον ενδεικνυόμενο τρόπο οργανωμένης απομάκρυνσης των πολιτών και τη μη αξιοποίηση των δυνάμεων του Πυροσβεστικού Σώματος δεν αποτελούν στοιχεία αναγόμενα στο κύρος του δικογράφου της αγωγής, αλλά αφορούν στην ουσιαστική βασιμότητα των συγκεκριμένων παρανομιών, οι

οποίες, πάντως, αποδίδονται κατά τρόπο ορισμένο.

5.Επειδή, δεδομένου, αφενός μεν ότι οι ενάγοντες ομοδικούν παραδεκτώς, αφετέρου δε συντρέχουν και οι προϋποθέσεις παθητικής νομιμοποίησης των εναγόμενων, καθώς οι ενάγοντες θεμελιώνουν το αίτημά τους σε όμοια κατά τα ουσιώδη στοιχεία νομική και πραγματική βάση και αποδίδουν παράνομη συμπεριφορά στα όργανα των εναγόμενων Ελληνικού Δημοσίου, Περιφέρειας Αττικής και Δήμου Μαραθώνα, η υπό κρίση αγωγή έχει ασκηθεί εν γένει παραδεκτώς και πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω στην ουσία.

6. Επειδή, ο Εισαγωγικός Νόμος του Αστικού Κώδικα ορίζει στο άρθρο 105 ότι: «Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. ...» και στο άρθρο 106 ότι: «Οι διατάξεις των δύο προηγούμενων άρθρων εφαρμόζονται και για την ευθύνη των δήμων, των κοινοτήτων ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην υπηρεσία τους». Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, για τη στοιχειοθέτηση αποζημιωτικής ευθύνης απαιτείται να συντρέχουν σωρευτικώς όλες οι τασσόμενες από αυτές προϋποθέσεις, ήτοι παράνομη πράξη ή παράλειψη ή υλική ενέργεια ή παράλειψή της από όργανο του Ελληνικού Δημοσίου, οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, ζημία, καθώς και αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της εν λόγω παρανομίας και της επελθούσας από αυτή ζημίας. Ειδικότερα, ευθύνη κατά το άρθρο 105 ή/και 106 του Εισ.Ν.Α.Κ. γεννάται όχι μόνον από την έκδοση μη νόμιμης διοικητικής πράξης -εκτελεστής ή μη (Σ.τ.Ε. 2272/2020, Α.Π. 534/1971)- ή την παράλειψη έκδοσής της, αλλά και από μη νόμιμες υλικές ενέργειες οργάνων ή από παραλείψεις οφειλόμενων ενεργειών τους που συνάπτονται με την οργάνωση και λειτουργία των δημοσίων υπηρεσιών, εφόσον αυτές αντίκεινται σε συγκεκριμένες διατάξεις νόμου ή συνιστούν παράλειψη των ιδιαίτερων καθηκόντων και υποχρεώσεων που προσιδιάζουν στη συγκεκριμένη υπηρεσία και απορρέουν από την κείμενη, εν γένει, νομοθεσία, την επιστημονική και επαγγελματική εκπαίδευση και εμπειρία, τα διδάγματα της κοινής πείρας και την αρχή της καλής πίστης (Σ.τ.Ε. 3632/2001). Απαραίτητη, ωστόσο, προϋπόθεση για την επιδίκαση, κάθε είδους, αποζημίωσης είναι η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της παράνομης πράξης ή παράλειψης ή υλικής ενέργειας ή παράλειψης υλικής ενέργειας του οργάνου και της επελθούσας ζημίας. Αιτιώδης δε σύνδεσμος υπάρχει όταν, κατά τα

διδάγματα της κοινής πείρας, η εν λόγω πράξη ή παράλειψη ή υλική ενέργεια ή παράλειψή της είναι επαρκώς ικανή (πρόσφορη) και μπορεί αντικειμενικώς, κατά τη συνήθη και κανονική πορεία των πραγμάτων και χωρίς τη μεσολάβηση άλλου περιστατικού, ενόψει και των εκάστοτε ειδικών συνθηκών, να επιφέρει τη ζημία, την οποία και επέφερε στη συγκεκριμένη περίπτωση (Σ.τ.Ε. 1500/2022, 1774/2020, 756-757/2019 7μ., 322/2009 7μ.). Εξάλλου, ως διδάγματα της κοινής πείρας νοούνται και οι γενικές αρχές για την επίδραση των φυσικών φαινομένων και την εξέλιξη των βιοτικών σχέσεων που αντλούνται από την εμπειρική πραγματικότητα (Σ.τ.Ε. 1500/2022). Σε κάθε περίπτωση, όμως, δεν υφίσταται υποχρέωση προς αποζημίωση όταν πρόκειται για περιπτώσεις ασυνήθεις και απρόβλεπτες που υπερβαίνουν τις δυνατότητες των οργάνων και ανάγονται, έτσι, στην έννοια της ανωτέρας βίας (Σ.τ.Ε. 2874 - 6/2020, πρβλ. Σ.τ.Ε. 724/2017, 1048 - 9/2016, 3693/2005 7μ., 312/2003). Ειδικότερα, στην αόριστη αυτή νομική έννοια της ανωτέρας βίας, που αποτελεί απαλλακτικό λόγο επιφέροντας τη διακοπή του αιτιώδους συνδέσμου και όχι την άρση της παρανομίας, εμπίπτει κάθε γεγονός, το οποίο, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ήταν αιφνίδιο και απρόβλεπτο και δεν μπορούσε να αποτραπεί με μέτρα άκρας σύνεσης και επιμέλειας (Σ.τ.Ε. 1778-81/2022, 1964-72/2021 7μ.). Κατά τα λοιπά, πάντως, εάν η ζημία οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του ζημιωθέντος ή του θανόντος, δεν οφείλεται αποζημίωση και, συνακόλουθα, χρηματική ικανοποίηση στους οικείους του (Σ.τ.Ε. 2240/2021, 228/2021).

7. Επειδή, περαιτέρω, στο άρθρο 932 του Αστικού Κώδικα, το οποίο εφαρμόζεται αναλόγως, ελλείπει ειδικότερης ρύθμισης, και στις περιπτώσεις της αστικής ευθύνης του Δημοσίου και των ν.π.δ.δ., βάσει των άρθρων 105 και 106 του Εισ.Ν.Α.Κ. (Σ.τ.Ε. 410/2016, 1123/2015, 3552/2014, 4100/2012), προβλέπεται ότι: «Σε περίπτωση αδικοπραξίας, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. ... Σε περίπτωση θανάτωσης προσώπου η χρηματική ικανοποίηση μπορεί να επιδικαστεί στην οικογένεια του θύματος λόγω ψυχικής οδύνης». Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι σε περίπτωση παράνομης πράξης ή παράλειψης ή υλικής ενέργειας ή παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης υλικής ενέργειας οργάνων του Δημοσίου ή άλλου νομικού προσώπου δημόσιου δικαίου κατά την ενάσκηση της εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δικαστήριο της ουσίας, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για περιουσιακή (θετική ή αποθετική) ζημία, μπορεί να επιδικάσει εύλογη, κατά την κρίση του, χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή, σε περίπτωση θανάτωσης προσώπου, λόγω

ψυχικής οδύνης, δηλαδή χρηματική ικανοποίηση ανάλογη με τις περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης. Ειδικότερα, με τη διάταξη αυτή, που είναι σύμφωνη κατά το περιεχόμενό της με την αρχή της αναλογικότητας, όπως ρητώς κατοχυρώνεται από το άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος (Σ.τ.Ε. 1123/2015, 1190, 3411/2014, 1219/2012), παρέχεται στο δικαστήριο της ουσίας η ευχέρεια, αφού εκτιμήσει τους ειδικότερους ισχυρισμούς των διαδίκων που προβάλλονται ενώπιόν του και τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης (όπως, ιδίως, το συντρέχον πταίσμα του ζημιωθέντος, τις συνθήκες, το είδος, την ένταση και τις συνέπειες της προσβολής κ.λπ.) και με βάση τους κανόνες της κοινής πείρας και λογικής, να επιδικάσει χρηματική ικανοποίηση και να καθορίσει το εύλογο ποσό αυτής, αν κρίνει ότι επήλθε στον αδικηθέντα ηθική βλάβη ή, σε περίπτωση θανάτωσης προσώπου, ψυχική οδύνη (Σ.τ.Ε. 1951/2021, 1774/2020, 842/2019, 4737/2014, 877/2013 7μ., 4133/2011 7μ.). Η χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης αποσκοπεί στην ηθική παρηγορία και την ψυχική ανακούφιση των μελών της οικογένειας του θανόντος, όσο αυτό είναι δυνατό, από τον πόνο που δοκιμάζουν κατά τον χρόνο του θανάτου του (Σ.τ.Ε. 3329/2014, 1405/2013, 3218/2009, 2100/2006), κατά τον προσδιορισμό δε του ποσού της τα δικαστήρια της ουσίας δεν πρέπει ούτε να υποβαθμίζουν την απαξία της παράνομης πράξης, παράλειψης, υλικής ενέργειας ή παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης υλικής ενέργειας με την επιδίκαση ιδιαιτέρως χαμηλού ποσού ούτε να καταλήγουν, με ακραίες εκτιμήσεις, στον υπέρμετρο πλουτισμό του ενός μέρους (Σ.τ.Ε. 1906/2015, 2202/2014). Με τη διάταξη δε του τρίτου εδαφίου του άρθρου 932 του Α.Κ. δεν ορίζεται ευθέως ο κύκλος των προσώπων που μπορούν να ζητήσουν χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης, προφανώς διότι ο νομοθέτης δεν θέλησε να διαγράψει δεσμευτικώς τα όρια ενός θεσμού, ο οποίος από τη φύση του υφίσταται αναγκαίως τις επιδράσεις από τις κοινωνικές διαφοροποιήσεις στη διαδρομή του χρόνου. Κατά τη σαφή, όμως, έννοια της διάταξης αυτής, που απορρέει από το σκοπό της θέσπισής της, στην οικογένεια του θύματος περιλαμβάνονται οι εγγύτεροι και στενώς συνδεδεμένοι με τον θανατωθέντα συγγενείς, που δοκιμάστηκαν ψυχικώς από την απώλειά του και στην ανακούφιση του πόνου των οποίων στοχεύει η εν λόγω διάταξη (Α.Π. 542/2015, Σ.τ.Ε. 3552/2014, 1405/2013, 2986/2009), αδιαφόρως του εάν συγκατοικούσαν ή διέμεναν χωριστά, υπό την αυτονόητη, πάντως, προϋπόθεση της ύπαρξης, κατά την εκτίμηση του δικαστηρίου της ουσίας, αισθημάτων αγάπης και στοργής μεταξύ του μέλους της οικογένειας και του θανόντος, όταν αυτός ήταν στη ζωή (Σ.τ.Ε. 3329/2014, 1405/2013, 2100/2006). Υπό την έννοια αυτή μεταξύ των προσώπων τούτων, εκτός του ή της

συζύγου και των εξ' αίματος συγγενών κατ' ευθεία γραμμή και εκ πλαισίου έως και δεύτερου βαθμού, περιλαμβάνονται και οι εξ' αγχιστείας πρώτου βαθμού (πεθερός, πεθερά, νύφη, γαμπρός, εγγόνια, βλ. Σ.τ.Ε. 3552/2014, Α.Π. 21/2000 Ολ., 723/2002, 434, 1752/2005, 1735/2006, 260, 775/2011, 1503, 1723/2012, 675/2013). Για τον υπολογισμό δε του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη ιδίως τις συνθήκες υπό τις οποίες επήλθε ο θάνατος και τον βαθμό της ψυχικής συγκίνησης που αυτός προκάλεσε στο συγκεκριμένο μέλος της οικογένειας του θανόντος, αναλόγως της ηλικίας του, της προσωπικότητάς του, της κατάστασης της υγείας του κ.λπ. (Σ.τ.Ε. 3329/2014, 1405/2013, 2100/2006). Επίσης, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, το ύψος της χρηματικής ικανοποίησης δεν συναρτάται, κατ' αρχήν, προς τη συγκεκριμένη κάθε φορά περιουσιακή και δημοσιονομική κατάσταση του Δημοσίου ή του νομικού προσώπου δημόσιου δικαίου, ενώ ούτε το περιουσιακό και οικονομικό μέγεθός τους επιδρά στον καθορισμό του ύψους αυτής. Επομένως, στην περίπτωση κατά την οποία υπόχρεος για την παροχή χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης είναι το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου, δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να συνεκτιμηθεί η περιουσιακή ή δημοσιονομική κατάσταση τούτου ως μειωτικός, αλλά ούτε και ως αυξητικός παράγων του ύψους της χρηματικής ικανοποίησης (Σ.τ.Ε. 2668/2015, 3329/2014, 1405/2013, 4988/2012).

8.Επειδή, ο Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας ορίζει στο άρθρο 151 ότι: «Το δικαστήριο, με απόφασή του, μπορεί, αν το κρίνει αναγκαίο, να διατάζει, ύστερα από αίτηση διαδίκου ή και αυτεπαγγέλτως, τη συμπλήρωση των αποδείξεων με κάθε πρόσφορο κατά την κρίση του αποδεικτικό μέσο», στο άρθρο 159 παρ. 1 ότι: «Το δικαστήριο, αν κρίνει ότι ανακύπτουν ζητήματα για τη διάγνωση των οποίων απαιτούνται ειδικές γνώσεις επιστήμης ή τέχνης, διατάζει πραγματογνωμοσύνη και διορίζει, για τη διεξαγωγή της, έναν ή περισσότερους πραγματογνώμονες ...», στο άρθρο 164 ότι: «Για τη διεξαγωγή και το συμπέρασμα της πραγματογνωμοσύνης, οι πραγματογνώμονες συντάσσουν έκθεση, στην οποία αναφέρονται οι ενέργειες που έγιναν και η αιτιολογημένη γνώμη τους ...», στο άρθρο 167 παρ. 1 ότι: «Αν το δικαστήριο αποφασίσει το διορισμό πραγματογνώμονα, κάθε διάδικος μπορεί να ορίσει, με δαπάνη του, έναν τεχνικό σύμβουλο, ο οποίος πρέπει να είναι πρόσωπο που έχει την ικανότητα να διοριστεί πραγματογνώμονας» και στο άρθρο 168 ότι: «Γνωμοδοτήσεις προσώπων τα οποία έχουν ειδικές γνώσεις επιστήμης ή τέχνης, για ζητήματα που αφορούν εκκρεμή δίκη, τα οποία δεν αποτέλεσαν αντικείμενο πραγματογνωμοσύνης,

λαμβάνονται υπόψη από το δικαστήριο εφόσον ειδική διάταξη δεν ορίζει διαφορετικά». Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις των άρθρων 151 και 159 του Κ.Δ.Δ., εναπόκειται στην ευχέρεια του δικαστηρίου να διατάξει τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης ή την εν γένει συμπλήρωση των αποδείξεων (Σ.τ.Ε. 3736/2012, 1763/2011, 1243/2010, 1818/2009). Περαιτέρω, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, προσκομιζόμενες από τους διαδίκους εξώδικες δηλώσεις, επιστολές ή βεβαιώσεις τρίτων προσώπων που έχουν ειδικές γνώσεις ή εμπειρία επί ορισμένου αντικειμένου δεν είναι νόμιμα αποδεικτικά μέσα και δεν επιτρέπεται να ληφθούν νομίμως υπόψη, διότι αποτελούν είτε μαρτυρίες, είτε εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης, ως προς τις οποίες δεν έχουν, πάντως, τηρηθεί οι απαιτούμενες από τον Κ.Δ.Δ. διατυπώσεις για την εγκυρότητά τους. Αποτελούν, ωστόσο, οι εν λόγω δηλώσεις ή βεβαιώσεις νόμιμα αποδεικτικά μέσα εάν είναι προγενέστερες του ενδίκου βοηθήματος και δεν έχουν συνταχθεί ενόψει ή επ' ευκαιρία της διοικητικής δίκης ή με σκοπό να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο της, αλλά είναι άσχετες με αυτήν ή, ακόμη, εάν έχουν τεθεί υπόψη της Διοίκησης, κατά την ενώπιόν της διαδικασία, ώστε να καταστούν στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης (Σ.τ.Ε. 2447/2021, 618/2019, 1580/2018). Εξάλλου, οι εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης που έχουν συνταχθεί στο πλαίσιο άλλης δίκης (όπως ποινικής) για ορισμένο ζήτημα, το οποίο ανακύπτει και στη διοικητική δίκη, μπορούν να συνεκτιμηθούν μαζί με τα υπόλοιπα αποδεικτικά μέσα από τα διοικητικά δικαστήρια, χωρίς να είναι αναγκαία η διενέργεια νέας πραγματογνωμοσύνης, εκτός εάν για τη διερεύνηση του συγκεκριμένου ζητήματος απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις επιστήμης ή τέχνης και η ήδη διενεργηθείσα για το ίδιο ζήτημα πραγματογνωμοσύνη είναι ατελής ή ασαφής (Δ.Εφ.Ιωα. 10/2023, σκ. 9, πρβλ. Σ.τ.Ε. 3792-3793/2014 σκ. 3, Α.Π. 522/2012 σκ. 2, 897/2000 σκ. 6, Δ.Εφ.Αθ. 1212/2010 σκ. 14, 1244, 1245/2010 σκ. 9, 2167/2007, σκ. 6).

9. Επειδή, στο άρθρο 1 του ν. 3013/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις (Α'102), ορίζονται τα εξής: «1. Η πολιτική προστασία της Χώρας αποβλέπει στην προστασία της ζωής, υγείας και περιουσίας των πολιτών από φυσικές (ταχείας ή βραδείας εξέλιξης), τεχνολογικές (συμπεριλαμβανομένων βιολογικών, χημικών και πυρηνικών συμβάντων) και λοιπές καταστροφές που προκαλούν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, κατά τη διάρκεια ειρηνικής περιόδου. ...» και στο άρθρο 2 αυτού, υπό τον τίτλο «Έννοιες-ορισμοί» ότι: «1.α. Καταστροφή νοείται κάθε ταχείας ή βραδείας εξέλιξης φυσικό φαινόμενο ή τεχνολογικό συμβάν στο χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο

χώρο, το οποίο προκαλεί εκτεταμένες δυσμενείς επιπτώσεις στον άνθρωπο, καθώς και στο ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον. β. Η ένταση της καταστροφής καθορίζεται από το μέγεθος των απωλειών ή ζημιών που αφορούν στη ζωή, στην υγεία και στην παρουσία των πολιτών, στα αγαθά, στις παραγωγικές πηγές και στις υποδομές. 2. Κίνδυνος νοείται η πιθανότητα εκδήλωσης ενός φυσικού φαινομένου ή τεχνολογικού συμβάντος ή και λοιπών καταστροφών σε συνδυασμό με την ένταση των καταστροφών, που μπορεί να προκληθούν στους πολίτες, στα αγαθά, στις πλουτοπαραγωγικές πηγές και στις υποδομές μιας περιοχής. 3.α. Γενική καταστροφή νοείται η καταστροφή που εκτείνεται σε περισσότερες από τρεις περιφέρειες της χώρας. β. Περιφερειακή καταστροφή μικρής έντασης νοείται αυτή για την αντιμετώπιση της οποίας αρκεί το δυναμικό και τα μέσα πολιτικής προστασίας της περιφέρειας. γ. Περιφερειακή καταστροφή μεγάλης έντασης νοείται αυτή για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων πολιτικής προστασίας και από άλλες περιφέρειες ή και από κεντρικές υπηρεσίες και φορείς. δ. Τοπική καταστροφή μικρής έντασης νοείται αυτή για την αντιμετώπιση της οποίας αρκεί το δυναμικό και τα μέσα πολιτικής προστασίας σε επίπεδο νομού. ε. Τοπική καταστροφή μεγάλης έντασης νοείται αυτή για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων πολιτικής προστασίας και από άλλους νομούς, περιφέρειες ή και από κεντρικές υπηρεσίες και φορείς. 4. ...» και στο άρθρο 3 αυτού που επιγράφεται «Δυναμικό και Μέσα Πολιτικής Προστασίας», όπως αντικαταστάθηκε με την παρ.1 του άρθρου 110 του ν.4249/2014 «Αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, ... και άλλες διατάξεις» (Α' 73), ότι: «1. Στο δυναμικό και στα μέσα Πολιτικής Προστασίας περιλαμβάνονται: α. Ειδικευμένα στελέχη Πολιτικής Προστασίας σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, στα οποία ανατίθεται η επίβλεψη εκπόνησης και εφαρμογής των σχεδίων, προγραμμάτων και μέτρων Πολιτικής Προστασίας, καθώς και ο συντονισμός των αναγκαίων ενεργειών. β. Το σύνολο των κρατικών υπηρεσιών, οι υπηρεσίες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας, που είναι υπεύθυνες σε επιχειρησιακό επίπεδο για τις επιμέρους δράσεις Πολιτικής Προστασίας και, κυρίως, για την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση των καταστροφών [όπως Πυροσβεστικό Σώμα, Λιμενικό Σώμα-Ελληνική Ακτοφυλακή, ΕΛ.ΑΣ., Ε.Κ.Α.Β., Ένοπλες Δυνάμεις, Ο.Α.Σ.Π., υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, της Περιφέρειας, των Δήμων, της Δ.Ε.Η. Α.Ε. και των θυγατρικών της (Α.Δ.Μ.Η.Ε, Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε. κλπ.), του Ο.Τ.Ε. Α.Ε. και των θυγατρικών του, της Ε.ΥΔ.Α.Π. Α.Ε., της Δ.ΕΠ.Α. Α.Ε., της Δ.Ε.Σ.Φ.Α Α.Ε, της

Ε.Μ.Υ. κλπ.]. ...». Περαιτέρω, στο Μέρος Δεύτερο του ίδιου νόμου και στο Κεφάλαιο Πρώτο αυτού που επιγράφεται Κεντρικά Όργανα, προβλέπεται στο άρθρο 5 ότι: «1. Συνιστάται Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας. 2. Στη σύνθεση του μετέχουν: ... 4. Το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες: ... δ. Ενημερώνει την κοινή γνώμη για απειλούμενους κινδύνους καταστροφών και παρέχει οδηγίες, κατά την εκδήλωση των φαινομένων, προς αντιμετώπιση των καταστροφών, με στόχο την ελαχιστοποίηση των συνεπειών τους», στο άρθρο 6, όπως ισχύει μετά την αντικατάσταση της παρ.1 αυτού με την παρ.2 του άρθρου 104 του ανωτέρω ν.4249/2014 και των παραγράφων 2, 3 και 4 με το άρθρο 108 του ίδιου νόμου, ορίζονται τα εξής: «1. Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας έχει ως αποστολή τη μελέτη, το σχεδιασμό, την οργάνωση και το συντονισμό της δράσης για την εκτίμηση του κινδύνου, την πρόληψη, ετοιμότητα, ενημέρωση και αντιμετώπιση των φυσικών, τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, το συντονισμό των δράσεων αποκατάστασης, τον έλεγχο της εφαρμογής των ανωτέρω, καθώς και την ενημέρωση του κοινού για τα ζητήματα αυτά. ... Στο πλαίσιο της ανωτέρω αποστολής στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας υπάγεται το Πυροσβεστικό Σώμα, το οποίο συνιστά τον επιχειρησιακό της βραχίονα. 2. ... 3. Προωθεί την εφαρμοσμένη έρευνα, μελέτη και επεξεργασία θεμάτων που αφορούν την πολιτική προστασία της Χώρας στους τομείς της εκτίμησης του κινδύνου, πρόληψης, προετοιμασίας, αντιμετώπισης ανάκαμψης και αποκατάστασης από καταστροφές. ... 4. ... 5. Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας είναι αρμόδια για το συντονισμό όλων των δράσεων εκτίμησης του κινδύνου, πρόληψης, προετοιμασίας, κινητοποίησης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης των καταστροφών όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων, σύμφωνα με τον υφιστάμενο σχεδιασμό, με κύριο επιχειρησιακό βραχίονα το Πυροσβεστικό Σώμα, υπό την επιφύλαξη της λειτουργικής και επιχειρησιακής αυτοτέλειας των διαδικασιών και ενεργειών έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα που συντονίζονται από το Ενιαίο Κέντρο Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν τις δράσεις αυτές. Στο πλαίσιο αυτό: α. Συντονίζει την προετοιμασία του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας της Χώρας για την αντιμετώπιση πιθανών καταστροφών, στο πλαίσιο του υφιστάμενου σχετικού σχεδιασμού, ανά κατηγορία κινδύνου. β. Αξιοποιεί τα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία και πληροφορίες για την κινητοποίηση του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας της Χώρας, εν όψει απειλούμενου κινδύνου καταστροφών. ... γ. ... δ. Συντονίζει το έργο και τις δράσεις αντιμετώπισης των καταστροφών κατά την εκδήλωση

των φαινομένων ... Ο ανωτέρω συντονισμός περιλαμβάνει και τις περιπτώσεις εκδήλωσης δράσης για την αντιμετώπιση των κάθε μορφής καταστροφών κατά την εκδήλωση του φαινομένου από τις κάθε είδους εμπλεκόμενες δυνάμεις πυρόσβεσης και διάσωσης. ε. Μεριμνά, δια του Πυροσβεστικού Σώματος, για την ασφάλεια και προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών και του Κράτους, του φυσικού περιβάλλοντος και ιδίως, του δασικού πλούτου της Χώρας από τους κινδύνους των πυρκαγιών, θεομηνιών και λοιπών καταστροφών. στ. Μεριμνά για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών από μία περιοχή για λόγους προστασίας της ζωής ή της υγείας τους από εξελισσόμενη ή από επικείμενη καταστροφή. Η λήψη της απόφασης για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών αποτελεί ευθύνη των κατά τόπους Δημάρχων, οι οποίοι έχουν το συντονισμό του έργου πολιτικής προστασίας για την αντιμετώπιση της καταστροφής σε τοπικό επίπεδο. Όταν η εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή μπορεί να επηρεάσει πάνω από ένα δήμο, η απόφαση λαμβάνεται από τον αρμόδιο Περιφερειάρχη, ο οποίος μπορεί να εξουσιοδοτήσει σχετικώς τον οικείο Αντιπεριφερειάρχη. Στις περιπτώσεις του άρθρου 2 παρ. 3 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 παρ. 1 περιπτώσεις β', γ' και δ' του ν. 3013/2002 (Α' 102), όπως ισχύει, η ανωτέρω απόφαση λαμβάνεται από τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας ή από τον Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, κατόπιν σχετικής εξουσιοδότησης, και εκτελείται από τους αρμόδιους Περιφερειάρχες και Δημάρχους. Η λήψη της απόφασης βασίζεται στις εισηγήσεις των φορέων που κατά περίπτωση έχουν την ευθύνη περιορισμού των επιπτώσεων από την εξέλιξη της καταστροφής. ζ. Λειτουργεί το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας, σε μόνιμη βάση και για όλη τη διάρκεια του εικοσιτετράωρου, στο Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων (Ε.Σ.Κ.Ε.) του άρθρου 68 του παρόντος. Στο Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας απασχολούνται ειδικευμένα στελέχη Πολιτικής Προστασίας και το αναγκαίο προσωπικό, στο οποίο περιλαμβάνονται και επιτελικά στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και του Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής και του Πυροσβεστικού Σώματος. ... 6. Καταρτίζει και συντονίζει το έργο της πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης των πολιτών στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας, τόσο σε επίπεδο γενικής ενημέρωσης όσο και σε αντίστοιχο παροχής ειδικών οδηγιών, προς αντιμετώπιση συγκεκριμένης καταστροφής ή κατάστασης έκτακτης ανάγκης. 7. ... 8. ... 9. ... 10. ...». Επιπλέον, στο άρθρο 8 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι: «1. Ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας, εκτός από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 6 του παρόντος νόμου αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας, ασκεί

και τις ακόλουθες αρμοδιότητες: α. ... β. Εισηγείται στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη το χαρακτηρισμό καταστροφής, ως γενικής και την έκδοση της αντίστοιχης απόφασης, για την κήρυξη κατάστασης έκτακτης ανάγκης (όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της με τη παρ. 1 του άρθρου 115 του Ν.4249/2014, Α'73/24.3.2014). γ. Με απόφασή του προβαίνει στο χαρακτηρισμό των καταστροφών, κατά τις διακρίσεις του άρθρου 2 παρ. 3 β', γ', δ' και ε' του παρόντος νόμου. δ. Εκδίδει τις αποφάσεις για την κήρυξη κατάστασης ετοιμότητας πολιτικής προστασίας και κατάστασης ανάγκης πολιτικής προστασίας, στις περιπτώσεις περιφερειακών και τοπικών καταστροφών μεγάλης και μικρής έντασης. ...».

10. Επειδή, εξάλλου, ο ν. 3511/2006 «Αναδιοργάνωση του Πυροσβεστικού Σώματος, αναβάθμιση της αποστολής του και άλλες διατάξεις» (Α' 258) ορίζει στο άρθρο 1, όπως ισχύει κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο (23.7.2018), μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 63 του προαναφερόμενου ν. 4249/2014 ότι: «1. Το Πυροσβεστικό Σώμα (ΠΣ) είναι ιδιαίτερο Σώμα Ασφαλείας, υπάγεται στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, έχει αρμοδιότητα που εκτείνεται σε όλη την Επικράτεια, εκτός από τους χώρους για τους οποίους ειδικές διατάξεις προβλέπουν αρμοδιότητα άλλων Υπηρεσιών και έχει ως αποστολή: α. Την ασφάλεια και προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών και του Κράτους, του φυσικού περιβάλλοντος και, ιδίως, του δασικού πλούτου της Χώρας από τους κινδύνους των πυρκαγιών, θεομηνιών και λοιπών καταστροφών. β. Την ευθύνη και τον επιχειρησιακό σχεδιασμό της καταστολής των πυρκαγιών και την παροχή συνδρομής για τη διάσωση των ατόμων και υλικών αγαθών, που απειλούνται από αυτές. Ως “επιχειρησιακός σχεδιασμός της καταστολής” νοείται η οργάνωση, η διαχείριση και ο συντονισμός όλων των εμπλεκόμενων δυνάμεων πυρόσβεσης και διάσωσης, του εξοπλισμού και των άλλων μέσων. Ο “επιχειρησιακός σχεδιασμός της καταστολής” περιλαμβάνει ενέργειες, που εξασφαλίζουν τον έγκαιρο εντοπισμό, αναγγελία και επέμβαση, ώστε να επιτυγχάνεται η άμεση και αποτελεσματική αντιμετώπιση των πυρκαγιών και των κινδύνων, που απορρέουν από αυτές. γ. ... 2. ...» και στο άρθρο 2, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 64 του ν. 4249/2014, ότι «1. Το Πυροσβεστικό Σώμα, για την εκπλήρωση της αποστολής του, είναι αρμόδιο, ιδίως, για: α. Την αντιμετώπιση των συνεπειών από τις φυσικές, τεχνολογικές και λοιπές καταστροφές, όπως σεισμοί, πλημμύρες, τις χημικές - βιολογικές - ραδιολογικές - πυρηνικές (Χ.Β.Ρ.Π.) απειλές και τη διάσωση ατόμων και υλικών αγαθών, που κινδυνεύουν από αυτές. Για το σκοπό αυτόν αξιοποιεί

τα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία και πληροφορίες, προετοιμάζει, οργανώνει και κινητοποιεί τις πυροσβεστικές δυνάμεις, μέσα και εξοπλισμό και ζητά τη συνδρομή άλλων Αρχών, Υπηρεσιών και Φορέων. ... ζ. Τον επιχειρησιακό συντονισμό και τη συνεργασία όλων των συναρμόδιων Υπηρεσιών, στο πλαίσιο της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας της Χώρας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. η. ...». Περαιτέρω, το π.δ. 210/1992 «Κωδικοποίηση διατάξεων Προεδρικών Διαταγμάτων του Κανονισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας του Πυροσβεστικού Σώματος» (Α' 99) στο άρθρο 44, που επιγράφεται «Καθήκοντα διευθύνοντος το κατασβεστικό έργο» και κωδικοποιεί το άρθρο 41 του π.δ. 8/1991 (Α' 5), ορίζει ότι: «1. Ο επικεφαλής των πυροσβεστικών δυνάμεων έχει την ευθύνη της διεύθυνσης και του συντονισμού του κατασβεστικού έργου. 2. Ενεργεί ταχεία αναγνώριση του χώρου, διαιρεί αυτόν σε τομείς, ορίζει σε κάθε τομέα υπεύθυνο αξιωματικό ή υπαξιωματικό και δίδει τις αναγκαίες γενικές οδηγίες αφού ιεραρχήσει τις βασικές ενέργειες κατά προτεραιότητα. 3. ... 9. Έχει υποχρέωση να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποτροπή επέκτασης της πυρκαγιάς σε γειτονικά κτίρια, μεριμνώντας για την απομάκρυνση των ατόμων απ' αυτά εάν επιβάλλεται. 10. ...».

11.Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, από το σύνολο των στοιχείων της δικογραφίας, μεταξύ των οποίων α) το προσκομιζόμενο από τους ενάγοντες 860/2022 βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών, β) οι από 24.9.2018 [προσκομιζόμενη από τους ενάγοντες και την εναγόμενη Περιφέρεια Αττικής έως σχετικό υπ'αριθμ.71] και 30.6.2019 [προσκομιζόμενη από τους ενάγοντες] εκθέσεις προκαταρκτικής πραγματογνωμοσύνης του δικαστικού πραγματογνώμονα Δημήτριου Λιότσιου, διορισθέντος δύναμει παραγγελίας του Διευθύνοντος την Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών στο πλαίσιο διενεργούμενης προκαταρκτικής εξέτασης για τις πυρκαγιές που εξελίχθηκαν στο Νομό Αττικής στις 23.7.2018, καθώς και γ) η προσκομιζόμενη από τους ενάγοντες έκθεση ελέγχου της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας που συντάχθηκε κατόπιν διοικητικού ελέγχου που διενεργήθηκε κατόπιν σχετικής εντολής του Γενικού Επιθεωρητή της Δημόσιας Διοίκησης, προκύπτουν τα εξής: Στις 22.7.2018, από τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας εκδόθηκε, ο Ημερήσιος Χάρτης Πρόβλεψης Κινδύνου Πυρκαγιάς για την 23.7.2018, με δείκτη κινδύνου πυρκαγιάς για την Αττική «4 ΠΟΛΥ ΥΨΗΛΟΣ» (=κίνδυνος ιδιαίτερα υψηλός και ο αριθμός των πυρκαγιών πιθανόν να είναι ιδιαίτερα μεγάλος, κάθε δε πυρκαγιά μπορεί να λάβει μεγάλες διαστάσεις εφόσον ξεφύγει από την αρχική προσβολή), το οποίο προωθήθηκε στις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες

μαζί με το με στοιχεία ΕΜΥ/ΕΜΚ 22-7-2018/13:00 Δελτίο Πρόγνωσης Καιρού της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας. Σύμφωνα με το τελευταίο (σχετικώς το 3219/01-8-2018/ΕΜΥ/Ε1 πιστοποιητικό της Ε.Μ.Υ.), οι καιρικές συνθήκες που προβλέπονταν να επικρατήσουν την ως άνω ημερομηνία (23.7.2018) και, συγκεκριμένα, από 14:00 έως και 23:00, από τη Μονή Νταού Πεντέλης έως και την ακτογραμμή, είχαν ως εξής: Καιρός: Πρόσκαιρα αυξημένες νεφώσεις τις απογευματινές ώρες. Άνεμοι επιφάνειας: Δυτικοί Βορειοδυτικοί, αρχικά μέτριοι (5 Bf), ενισχυόμενοι μετά το πρώτο δίωρο της παραπάνω περιόδου σε ισχυρούς (6 Bf), με ριπές σχεδόν θυελλώδεις (7 Bf), έως και πολύ θυελλώδεις (9 Bf). Θερμοκρασία: Από 31 έως 39° Υγρασία: 15-35%. Στις 23.7.2018 και περί ώρα 16:15-16:30 εκδηλώθηκε πυρκαγιά σε οικοπεδικό χώρο καλυπτόμενο από κυρίως δασικής μορφής βλάστηση στη θέση «Νταού Πεντέλης», σε κατοικημένο μέρος του Δήμου Πεντέλης (οδός Ανδρούτσου έναντι του αριθμού 10) της Περιφερειακής Ενότητας Βόρειου Τομέα Αθήνας της Περιφέρειας Αττικής. Κατά την έναρξη της πυρκαγιάς επικρατούσαν άνεμοι με ελάχιστη ταχύτητα 24km/h, δηλαδή ισχυροί άνεμοι και με μέγιστη ταχύτητα 95km/h, ήτοι θυελλώδεις άνεμοι έντασης 7-8 μποφόρ, με διεύθυνση δυτική-βορειοδυτική. Η πυρκαγιά εξαπλώθηκε ανατολικά από το σημείο έναρξης από την περιοχή της Ιεράς Μονής Παντοκράτορος Χριστού της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, συνέχισε καθοδική πορεία, εξαιτίας του ανάγλυφου της ευρύτερης περιοχής (π.χ. χαράδρες) και της έντονης παρουσίας δασικής ύλης (πεύκα κατά κύριο λόγο) απέκτησε μεγάλη ένταση και πολύ υψηλό ρυθμό απελευθέρωσης θερμότητας και μετατράπηκε σε ενεργή πυρκαγιά κόμης, καθώς περίπου από την περιοχή της ως άνω Ιεράς Μονής άρχισαν και καίγονταν στην βάση αλλά και στην κόμη (κορυφή) τους τα άκρως εύφλεκτα δένδρα χαλεπίου πεύκης. Στις 17:13, η πυρκαγιά διασπάστηκε σε δύο μέτωπα που εξαπλώνονταν κατά μέτωπο και πλευρικά και κατευθύνονταν σε κατοικημένους οικιστικούς ιστούς και συγκεκριμένα το μεν πρώτο μέτωπο βορειοανατολικά προς Νέο Βουτζά - Μάτι - Κόκκινο Λιμανάκι του Δήμου Μαραθώνα εντός των διοικητικών ορίων της Περιφερειακής Ενότητας Ανατολικής Αττικής, το δε δεύτερο μέτωπο νοτιοανατολικά προς τον οικισμό της Καλλιτεχνούπολης του Δήμου Ραφήνας - Πικερμίου της ίδιας ως άνω Περιφερειακής Ενότητας. Ενώ, οι πυροσβεστικές δυνάμεις μπόρεσαν να ελέγξουν το δεύτερο μέτωπο (δηλαδή προς τον οικισμό της Καλλιτεχνούπολης), δεν συνέβη το ίδιο με το πρώτο μέτωπο, το οποίο πέρασε στον οικισμό του Νέου Βουτζά. Σύμφωνα δε με την τηλεματική μέσω Global Positioning System (GPS) από το όχημα του Πυροσβεστικού Σώματος Π.Σ. 3993 προκύπτει ότι η πρώτη κινητοποίηση και ειδοποίηση προς το Συντονιστικό-

Επιχειρησιακό Κέντρο Υπηρεσιών του Πυροσβεστικού Σώματος (199 Σ.Ε.Κ.Υ.Π.Σ./Ε.Σ.Κ.Ε.) για το συμβάν έλαβε χώρα στις 16:41. Το ως άνω χρονικό σημείο (16:41) είναι ο χρόνος αναγγελίας από τον Εμμανουήλ Τσαλιαγκό, μόνιμο υπάλληλο του Δήμου Ραφήνας - Πικερμίου και υπεύθυνο για το πυροφυλάκιο στην θέση «Οχυρό», ο πρώτος που αντιλήφθηκε την πυρκαγιά και ο οποίος από το ανωτέρω πυροφυλάκιο, στις 16:39, είδε καπνό από την περιοχή Νταού Πεντέλης και αμέσως ζήτησε ενισχύσεις μέσω ασυρμάτου. Ακολούθησε σχετική ενημέρωση και από τον Ιωάννη Αθουσάκη, Πυροσβέστη της Π.Υ. Νέας Μάκρης, ο οποίος αντιλήφθηκε καπνό βορειοδυτικά της Καλλιτεχνούπολης, που ήταν σχετικά έντονος και αμέσως ενημέρωσε τηλεφωνικώς τόσο την Υπηρεσία του (16:44), όσο και το 199 Σ.Ε.Κ.Υ.Π.Σ./Ε.Σ.Κ.Ε. (16:45). Από την ώρα αναγγελίας της πυρκαγιάς (16:41) έως 17:00 αφίχθησαν στον τόπο του συμβάντος και άρχισαν να επιχειρούν τα πρώτα πυροσβεστικά μέσα (τρία υδροφόρα οχήματα και ένα βοηθητικό). Εξάλλου, σύμφωνα με απόσπασμα του ημερολογίου αεροσκαφών-ελικοπτέρων του Πυροσβεστικού Σώματος, ο Σύνδεσμος του Ε/Π S-64 N154 AC TAT ενημερώνει, στις 17:10, ότι η πυρκαγιά στο Νταού Πεντέλης είναι γύρω από σπίτια, σε περίβολο σπιτιών και, στις 17:39, ότι είναι κοντά σε σπίτια, κινείται ανατολικά και θα απειλήσει σπίτια. Από την ανάλυση των εκθέσεων απομαγνητοφώνησης του καταγραφικού του Ε.Σ.Κ.Ε. (απομαγνητοφωνημένες ενσύρματες επικοινωνίες) προκύπτει ότι το μέτωπο της πυρκαγιάς που εξαπλώθηκε προς τον Νέο Βουτζά, έφτασε στον Νέο Βουτζά στις 18:00 και αφού διέσχισε τον Νέο Βουτζά, εξαπλώθηκε προς τη Λεωφόρο Μαραθώνος, όπου έφτασε στις 18:30, στο ύψος της συμβολής της με τις οδούς Ισμήνης και Τρίτωνος και ακολούθως, πέρασε ανατολικά προς το Μάτι στο ύψος της συμβολής της Λεωφόρου Μαραθώνος με την οδό Κυανής Ακτής (Μάτι), στις 18:32. Το μέτωπο αυτό κινήθηκε και έφτασε πρώτα στη Λεωφόρο Ποσειδώνος, στο ύψος του αριθμού 55-57, όπου βρίσκεται το ξενοδοχείο «RAMADA ATTICA RIVIERA» και στις 18:45 η πυρκαγιά έκαιγε αυτοκίνητα στον εξωτερικό χώρο στάθμευσης (parking) του ξενοδοχείου. Στα λοιπά σημεία της Λεωφόρου Ποσειδώνος και στην ακτογραμμή στον οικισμό Μάτι το μέτωπο έφτασε στις 19:30. Η πυρκαγιά τελικά αυτοκατασβέστηκε, όταν έφθασε στο θαλάσσιο μέτωπο, λόγω μη ύπαρξης πλέον καύσιμης ύλης, είχε ως συνέπεια: α) τον θάνατο 102 ανθρώπων από τους οποίους 93 πέθαναν συνεπεία του εγκλωβισμού τους στην πυρκαγιά και 9 απεβίωσαν συνεπεία πνιγμού εντός ύδατος λόγω της παραμονής τους για μεγάλο χρονικό διάστημα εντός της θαλάσσης στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή Ραφήνας-Μαραθώνα, όπου είχαν καταφύγει για να προστατευτούν από την πυρκαγιά και το θερμικό φορτίο που

προκλήθηκε από αυτήν, β) την πρόκληση σωματικών βλαβών σε τουλάχιστον άλλους 32 ανθρώπους, γ) την πρόκληση σημαντικών ζημιών σε δομές, υποδομές και γενικά περιουσίες, αλλά και δ) καταστροφικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον. Μεταξύ των θυμάτων περιλαμβάνεται και η συγγενής των εναγόντων Μαρία Παγωμένου το γένος Κωνσταντίνου Παπανικολάου (σχετικώς προσκομιζόμενο από το Ελληνικό Δημόσιο απόσπασμα του 33/25.7.2018 δελτίου συμβάντων της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας της 23.7.2018), η οποία απεβίωσε σε ηλικία 73 ετών (ημερομηνία γέννησης 31.3.1945) στον Νέο Βουτζά του Δήμου Μαραθώνα (οδός Αμφιτρίτης αρ. 18), με αιτία θανάτου την «απανθράκωση», η δε σωρός της ανευρέθη στις 24.7.2018 και ώρα 08:05 (σχετικώς η 2267/31.7.2018 ληξιαρχική πράξη θανάτου της Ληξιαρχου Βύρωνα Αττικής).

12.Επειδή, με την κρινόμενη αγωγή, όπως αναπτύσσεται με τα παραδεκτώς κατατεθέντα από 31.10.2022 και 2.11.2022 υπομνήματα, οι ενάγοντες ζητούν να αναγνωριστεί η εις ολόκληρον υποχρέωση των εναγομένων να καταβάλουν, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής έως την εξόφληση, στον πρώτο το ποσό των 400.000 ευρώ, στον δεύτερο το ποσό των 150.000 ευρώ, στην τρίτη το ποσό των 50.000 ευρώ, στην τέταρτη το ποσό των 70.000 ευρώ και στην πέμπτη το ποσό των 70.000 ευρώ, ως χρηματική ικανοποίηση, κατά τα άρθρα 105 και 106 του Εισ.Ν.Α.Κ. και 926 και 932 του Α.Κ., λόγω της ψυχικής οδύνης που υπέστησαν από τον θάνατο της μητέρας, αδελφής, πεθεράς και γιαγιάς τους, αντίστοιχα, Μαρίας Παγωμένου το γένος Κωνσταντίνου Παπανικολάου, ο οποίος προκλήθηκε, κατά τους ισχυρισμούς τους, από την παράνομη συμπεριφορά των οργάνων των εναγομένων, κατά τη διάρκεια της προαναφερόμενης πυρκαγιάς που έλαβε χώρα στις 23.7.2018 στην Ανατολική Αττική, ειδικότερα στην παράλειψη διάσωσης της θανούσας και συγκεκριμένα: α) στην παράνομη παράλειψη οργανωμένης απομάκρυνσης των κατοίκων, μεταξύ άλλων, του Νέου Βουτζά του Δήμου Μαραθώνα Αττικής, προς προστασία τους από την εξελισσόμενη καταστροφή, βάσει του προεκτεθέντος άρθρου 6 παρ. 5 περ. στ' του ν. 3013/2002, β) στην παράλειψη έγκαιρης ενημέρωσης των πολιτών της ως άνω περιοχής ως προς την εκδήλωση της πυρκαγιάς που κατευθυνόταν σε αυτή και ως προς τον τρόπο αντίδρασής τους προκειμένου να σωθούν, γ) στην έλλειψη σχεδίου και στον πλημμελή συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων, δ) σε παραλείψεις των οργάνων του Πυροσβεστικού Σώματος για την άμεση και αποτελεσματική διαχείριση της πυρκαγιάς, λόγω μη διάθεσης επαρκών κατασβεστικών μέσων και της απομάκρυνσής τους από την επίμαχη περιοχή για την

αντιμετώπιση έτερης πυρκαγιάς που μαινόταν στην Κινέττα Αττικής, καθώς και του υποστελεχωμένου τηλεφωνικού κέντρου, ε) σε παρανομίες των οργάνων της Ελληνικής Αστυνομίας (ΕΛ.ΑΣ.), η οποία έδινε εσφαλμένες κυκλοφοριακές οδηγίες στους διερχόμενους οδηγούς, καθώς και στ) στην παράλειψη έγκαιρης λήψης προληπτικών μέτρων, για τον καθαρισμό των οδών, πλατειών και ακάλυπτων οικοπέδων, τη δημιουργία αντιπυρικών ζωνών, όπως και ειδικών θέσεων πυροφυλακίων (βλ. αναλυτικά σελ. 17 – 22 της αγωγής). Ακολούθως, οι ενάγοντες υποστηρίζουν ότι αποτέλεσμα των ανωτέρω παρανομιών των οργάνων των εναγόμενων είναι ο βασανιστικός και επίπονος θάνατος, δια απανθράκωσης, της συγγενούς τους (φυσική μητέρα του 1ου ενάγοντος από τον πρώτο γάμο της θανούσας με τον Χρήστο Τσίτζα, αδελφής του 2ου ενάγοντος, πεθεράς της 3ης ενάγουσας και γιαγιάς των λοιπών εναγουσών), συνταξιούχου εκπαιδευτικού, ετών 73, Μαρίας Παγωμένου-Παπανικολάου πλησίον της μισθωμένης οικίας της, επί της Αμφιπρίτης 18, στο Νέο Βουτζά Αττικής, κατά την προσπάθειά της να διαφύγει της πύρινης λαίλαπας. Από τον θάνατό της οι ενάγοντες προβάλλουν ότι υπέστησαν ψυχική οδύνη, για την χρηματική ικανοποίηση της οποίας ασκούν την κρινόμενη αγωγή. Ισχυρίζονται δε ότι υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των παρανομιών των οργάνων των εναγόμενων και της προκληθείσας σε αυτούς ψυχικής οδύνης και δεν συντρέχει γεγονός ανωτέρας βίας, δεδομένου ότι τα αρμόδια όργανα των εναγόμενων δεν έπραξαν ότι ήταν αντικειμενικά δυνατόν για να αποτρέψουν το θάνατο της συγγενούς τους. Προβάλλουν ακόλουθως, ότι η θανούσα ήταν ένας ιδιαίτερα δραστήριος άνθρωπος, μοίραζε αγάπη και καλοσύνη σε όλους τους, μετά δε το θάνατο του συζύγου της ζούσε μόνη της στο Νέο Βουτζά. Υποστηρίζουν στην συνέχεια, ότι παρόλο που οι 1ος, 3η, 4η και 5η διαμένουν στην αλλοδαπή, καθόσον ο πρώτος από αυτούς είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Φυσιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Νότινγχαμ του Ηνωμένου Βασιλείου, έτρεφαν συναισθήματα ιδιαίτερης αγάπης για τη θανούσα, με την οποία διατηρούσαν στενούς δεσμούς, ενώ ο πόνος και το κενό που άφησε για αυτούς ο θάνατός της δεν θα ιαθεί, ούτε θα μετριαστεί, με αποτέλεσμα να συνεχίσουν να ζουν απαρηγόρητοι τεθλιμμένοι και βασανισμένοι.

13.Επειδή, οι ενάγοντες προς ενίσχυση των ισχυρισμών τους επικαλούνται και προσκομίζουν τα ειδικότερα αναφερόμενα στην από 24.10.2022 «Κατάσταση» έγγραφα. Μεταξύ αυτών, περιλαμβάνονται η από 17.8.2018 «τεχνική έκθεση (προκαταρκτική)» του Ανδριανού Γκουρμπάτση, ως τεχνικού συμβούλου διορισθέντος από τον δικηγόρο Αντώνιο Φούσα, ο

οποίος συνυπογράφει μαζί με τους ενάγοντες το δικόγραφο της κρινόμενης αγωγής, καθώς και η με ημερομηνία «τον Ιανουάριο του 2019» «έκθεση τεχνικού συμβούλου» του ίδιου ως άνω Ανδριανού Γκουρμπάτση, που όμως δεν αποτελούν νόμιμα αποδεικτικά μέσα, σύμφωνα με τα άρθρα 159 παρ. 1, 164, 167 παρ. 1 και 168 του Κ.Δ.Δ., και για τον λόγο αυτό δεν δύνανται να ληφθούν υπόψη από το Δικαστήριο, δεδομένου ότι έχουν συνταχθεί ενόψει ή επ' ευκαιρία της διοικητικής δίκης και με σκοπό να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο της. Αντίθετα, κατά τα εκτεθέντα στην 8η σκέψη ανωτέρω, αποτελούν νόμιμα αποδεικτικά μέσα οι εκθέσεις του δικαστικού πραγματογνώμονα Δημήτριου Λιότσιου, που κατά τα προαναφερόμενα συντάχθηκαν στα πλαίσια της ποινικής δίκης, κατόπιν εντολής της δικαστικής αρχής, απορριπτόμενων ως αβάσιμων των αντίθετων ισχυρισμών του Ελληνικού Δημοσίου. Νόμιμο αποδεικτικό μέσο αποτελεί και η προσκομιζόμενη έκθεση ελέγχου της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, οποία άλλωστε συνιστά δημόσιο έγγραφο του άρθρου 169 παρ.1 του Κ.Δ.Δ. Και τούτο διότι, η εν λόγω έκθεση ελέγχου συντάχθηκε κατόπιν εντολής του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης (άρθρο 1 παρ.1 και 2δ' του ν.3074/2002, Α'296) από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, η οποία συνεστήθη με το άρθρο 82 του ν.4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία, διαφάνεια κυβερνητικών οργάνων κ.λπ.» (Α'133) και λειτουργεί ως ανεξάρτητη αρχή και στην οποία μεταφέρθηκαν οι καταργηθέντες με την παράγραφο 4 του άρθρου 82 του ίδιου ν.4622/2019 ελεγκτικοί φορείς, μεταξύ των οποίων το Γραφείο του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και η θέση του Γενικού Επιθεωρητή που προΐσταται αυτής.

14.Επειδή, το πρώτο εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο, με τις εκθέσεις των απόψεών του [με αριθ.πρωτ. 66567Φ.109.1/21.10.2022 έκθεση απόψεων του Αρχηγείου του Πυροσβεστικού Σώματος, με αριθ.πρωτ.Α1953/17.10.2022 έκθεση απόψεων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας και το με αριθ.πρωτ.8004/13/4-ο'1.2.2022 έγγραφο της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής], το από 27.10.2022 νομίμως κατατεθέν υπόμνημα και τα προσκομισθέντα έγγραφα [μεταξύ των οποίων: 1) το σχέδιο για την αντιμετώπιση δασικών πυρκαγιών του Μαΐου 2018 από την Περιφερειακή Πυροσβεστική Διοίκηση Αττικής, 2) ο από 28.6.2018 «Κώδικας για τη Διαχείριση Εναέριων Μέσων Αντιπυρικής Περιόδου 2018», 3) το 2934/6.5.2015 έγγραφο του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας με τις κατευθυντήριες οδηγίες ως προς την οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών, για λόγους προστασίας από εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή εξ αιτίας δασικών

πυρκαγιών, καθώς και το 2795/29.4.2011 έγγραφο του ίδιου Γ.Γ. με τις κατευθυντήριες οδηγίες για την οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών (προηγούμενο του ανωτέρω 2934/6.5.2015), 4) το 3752/25.5.2018 «Σχέδιο δράσεων Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων λόγω δασικών πυρκαγιών», 5) η 1299/7.4.2003 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης «Έγκριση του από 7.4.2003 Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη “ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ”» (Β΄ 423/10.4.2003) καθώς και η 3384/9.6.2006 απόφαση του ίδιου Υπουργού (Β΄ 776/28.6.2006), και 6) το από 2.5.2012 μνημόνιο ενεργειών για την κινητοποίηση της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής προς αντιμετώπιση προβλημάτων που δημιουργούνται από δασική πυρκαγιά] ζητά την απόρριψη της κρινόμενης αγωγής. Συγκεκριμένα, με την από 66567Φ.109.1/21.10.2022 έκθεση απόψεων του Πυροσβεστικού Σώματος και το ως άνω υπόμνημα επιχειρηματολογεί ως προς τους λόγους για τους οποίους δεν έλαβε χώρα εισήγηση για οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών των πληγείσων περιοχών της Ανατολικής Αττικής, κατ’ ενάσκηση της σχετικής διακριτικής ευχέρειας των οργάνων του Πυροσβεστικού Σώματος. Ειδικότερα, προβάλλεται ότι, εν προκειμένω, δεν επρόκειτο για ενδεδειγμένο μέτρο, διότι η λύση αυτή δεν ήταν εφαρμόσιμη στη συγκεκριμένη πυρκαγιά ελλείψει επαρκούς χρόνου για την ασφαλή απομάκρυνση του πληθυσμού, καθόσον η απόσταση ανάμεσα στο μέτωπο της πυρκαγιάς, όταν αυτό πλέον κατέστη μη αντιμετωπίσιμο και στην ακτογραμμή είναι μόλις πέντε (5) χιλιόμετρα, από την έναρξη δε της προσπάθειας κατάσβεσης της πυρκαγιάς στην γέννησή της (στην περιοχή Νταού Πεντέλης) περί ώρα 17:00 έως την είσοδο της πυρκαγιάς στον οικισμό του Νέου Βουτζά μεσολάβησε ελάχιστο χρονικό διάστημα (και πάντως λιγότερο από ώρα) και έπνεαν άνεμοι έντασης 10 και 11 μποφόρ, οι οποίοι μετέφεραν καπνούς και καύτρες εκατοντάδες μέτρα μπροστά από το μέτωπο με αποτέλεσμα να μην ήταν δυνατή η έγκαιρη εκκένωση, ενώ εντός και πέριξ των οικισμών οι οδοί είναι μικροί και δαιδαλώδεις (χωρίς ρυμοτομία και με αδιέξοδα). Συνεπώς, κατά το εν λόγω ισχυρισμό, πιθανή απόπειρα για μαζική απομάκρυνση του συνόλου των κατοίκων των πληττόμενων οικισμών, υπό τις συνθήκες που επικρατούσαν εκείνη την ημέρα, θα ήταν ατελέσφορη και επικίνδυνη, προκαλώντας πανικό στους πολίτες, οι οποίοι σε κάθε περίπτωση δεν θα είχαν ασφαλές καταφύγιο, αφού όπως αποδείχθηκε εκ των υστέρων στην ακτογραμμή της περιοχής εννέα άτομα πνίγηκαν, παρασυρόμενα από τα θαλάσσια ρεύματα. Εξάλλου, σύμφωνα με το εναγόμενο, δεν είχε καταρτιστεί σχέδιο οργανωμένης εκκένωσης του οικισμού του Νέου Βουτζά. Περαιτέρω, ως προς την ενημέρωση των πολιτών για

την επίμαχη πυρκαγιά, το εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο, με την Α1953/17.10.2022 έκθεση απόψεων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, υποστηρίζει ότι στις 22.7.2018 και ώρα 12:45 η ομάδα έκδοσης του Χάρτη Πρόβλεψης Κινδύνου Πυρκαγιάς της Γ.Γ.Π.Π., ανάρτησε τον Χάρτη Πρόβλεψης Κινδύνου Πυρκαγιάς στον δικτυακό τόπο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης της Γ.Γ.Π.Π., ενώ την ίδια ημέρα η Διεύθυνση Σχεδιασμού και Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών της Γ.Γ.Π.Π. συνέταξε δελτίο τύπου με τίτλο «Πολύ υψηλός κίνδυνος πυρκαγιάς (κατηγορία κινδύνου 4) για αύριο Δευτέρα 23 Ιουλίου 2018», το οποίο απέστειλε στις 22.7.2018 και ώρα 13:13 με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο προς το Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων της Γ.Γ.Π.Π. για την ενημέρωση του κοινού για τον πολύ υψηλό κίνδυνο πυρκαγιών (κατηγορία κινδύνου 4), την αποφυγή ενεργειών στην ύπαιθρο που μπορούν να προκαλέσουν πυρκαγιά από αμέλεια, καθώς και τη λήψη μέτρων αυτοπροστασίας, το δε Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων της Γ.Γ.Π.Π., ανάρτησε άμεσα αφενός μεν το ανωτέρω δελτίο τύπου στην ιστοσελίδα (ώρα 13:32) και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (ώρα 13:45) της Γ.Γ.Π.Π., προωθώντας το σε όλους τους διαπιστευμένους δημοσιογράφους (ώρα 13:59), αφετέρου δε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης της Γ.Γ.Π.Π. οδηγίες αυτοπροστασίας από δασικές πυρκαγιές. Επίσης, ισχυρίζεται ότι κάθε πολίτης, στο πλαίσιο της ατομικής του ευθύνης, οφείλει να γνωρίζει και να εφαρμόζει τις οδηγίες της Γ.Γ.Π.Π για την πρόληψη και την αντιμετώπιση καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης, σύμφωνα με τις σαφείς οδηγίες της Γ.Γ.Π.Π, οι οποίες είναι ελεύθερα προσβάσιμες μέσω διαδικτύου από την ιστοσελίδα της Γ.Γ.Π.Π. (www.gscp.gr) σε όλους και, άρα, και στους πολίτες των οποίων τα σπίτια βρίσκονται μέσα ή κοντά σε δάσος, όπως στην περίπτωση του Νέου Βουτζά.

15.Επειδή, περαιτέρω, το Ελληνικό Δημόσιο προβάλλει, με το ως άνω υπόμνημά του και την έκθεση απόψεων του Πυροσβεστικού Σώματος ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις αποζημιωτικής ευθύνης του άρθρου 105 Εισ.Ν.Α.Κ., καθώς δεν συντρέχει παρανομία των οργάνων του, δεδομένου ότι δεν υπάρχει υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας που διαθέτουν τα όργανα της Γ.Γ.Π.Π. και του Πυροσβεστικού Σώματος για την επιλογή μεταξύ περισσότερων λύσεων της κατά την κρίση τους πλέον ενδεδειγμένης για την κατάσβεση της ένδικης πυρκαγιάς. Υποστηρίζει ακολούθως, ότι οι διατάξεις με τις οποίες ορίζονται τα καθήκοντα των οργάνων της Γ.Γ.Π.Π. και της Πυροσβεστικής έχουν θεσπιστεί αποκλειστικά χάριν του δημόσιου συμφέροντος και δεν πηγάζουν από αυτές αξιώσεις των ιδιωτών. Ισχυρίζεται, επιπλέον, με το προαναφερόμενο υπόμνημά του και την ανωτέρω έκθεση των

απόψεών του ότι συντρέχει περίπτωση συνυπαιτιότητας της αποβίωσάσης συγγενούς των εναγόντων, δεδομένου ότι αυτή συντέλεσε κατά ποσοστό 95% στην πρόκληση ζημίας, επειδή αποφάσισε αυτοβούλως, αντίθετα με τις γενικές οδηγίες της Γ.Γ.Π.Π. και ακαίρως να εξέλθει της οικίας της, παρά το γεγονός ότι η διαφυγή της δεν ήταν εξασφαλισμένη, ενόψει μάλιστα ότι η οικία της επί της οδού Αμφιτρίτης 18 στο Νέο Βουτζά δεν υπέστη ζημίες παρά μόνο στον περιβάλλοντα χώρο αυτής, σύμφωνα με την προσκομιζόμενη με αρ.πρωτ.4108Φ.706.12/23.8.2019 Βεβαίωση Πυρκαγιάς του Διευθυντή της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Εγκλημάτων Εμπρησμού. Προβάλλει δε ότι οι ενάγοντες δεν δικαιούνται αποζημίωσης ενόψει της από 26.7.2018 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Έκτακτα μέτρα για τη στήριξη των πληγέντων και την αποκατάσταση ζημιών από τις πυρκαγιές που έπληξαν περιοχές της Περιφέρειας Αττικής στις 23 και 24 Ιουλίου 2018» (Α΄ 138, Π.Ν.Π.), που κυρώθηκε με τον ν. 4576/2018 (Α΄ 196), άλλως, όσον αφορά στον 1ο ενάγοντα-τέκνο της θανούσας, θα πρέπει να μειωθεί κατά το ποσό των 10.000 ευρώ που καταβλήθηκε σε αυτόν δυνάμει της ως άνω Π.Ν.Π. Τέλος, με το ως άνω υπόμνημά του, το εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο ζητά όπως το Δικαστήριο διατάξει, αφενός μεν τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης του άρθρου 159 του Κ.Δ.Δ. [ιδίως ως προς τα ζητήματα της αιφνίδιας μεταβολής του ανέμου από το απόγευμα της 23ης.7.2018, της σπανιότητας και ιδιαιτερότητας της ραγδαίας αύξησης της έντασης των ανέμων σε τοπικό επίπεδο, της αντικειμενικής αδυναμίας πτήσης εναέριων μέσων κατά τις απογευματινές ώρες λόγω καιρικών συνθηκών, της αντικειμενικής αδυναμίας κατάσβεσης του πύρινου μετώπου από τις εναέριες και επίγειες δυνάμεις λόγω της έντασης και του μεγέθους (πλάτους, ύψους) της πυρκαγιάς, του υπολογισμού της ταχύτητας και του τόπου επέκτασης της πυρκαγιάς, του υπολογισμού του απαιτούμενου για την εκκένωση του πληθυσμού χρόνου και λοιπών παρόμοιων ζητημάτων], αφετέρου δε, την έκδοση προδικαστικής απόφασης προκειμένου να προσκομισθούν απόψεις της Διεύθυνσης Δασών Αττικής, προς αντίκρουση των ισχυρισμών των εναγόντων περί έλλειψης αντιπυρικών ζωνών στην περιοχή.

16.Επειδή, περαιτέρω, την απόρριψη της κρινόμενης αγωγής ζητούν τόσο η δεύτερη εναγόμενη Περιφέρεια Αττικής, με τις ΕΜΠ:2/11.3.2022 και ΕΜΠ:11/18.3.2022 εκθέσεις των απόψεών της και το από 31.10.2022 νομίμως κατατεθέν υπόμνημα, όσο και ο τρίτος εναγόμενος Δήμος Μαραθώνα Αττικής, με την 25464/25.10.2022 έκθεση των απόψεων του, καθώς και τα προσκομιζόμενα από τα ως άνω ν.π.δ.δ. έγγραφα.

17.Επειδή, με τα δεδομένα αυτά και σύμφωνα με τις διατάξεις που προεκτέθηκαν, το Δικαστήριο λαμβάνει ειδικότερα υπόψη, αφενός μεν ότι η πολιτική προστασία της χώρας αποβλέπει στην προστασία της ζωής, υγείας και περιουσίας των πολιτών από φυσικές, ακόμα και ταχείας εξέλιξης, καταστροφές που προκαλούν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, περαιτέρω δε η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας είναι αρμόδια, μεταξύ άλλων, για το συντονισμό όλων των δράσεων εκτίμησης του κινδύνου, πρόληψης, προετοιμασίας, κινητοποίησης, ετοιμότητας και αντιμετώπισης των καταστροφών όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων, με κύριο επιχειρησιακό βραχίονα το Πυροσβεστικό Σώμα, αφετέρου δε το Πυροσβεστικό Σώμα έχει ως αποστολή, μεταξύ άλλων, την προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών από τους κινδύνους των πυρκαγιών, την ευθύνη και τον επιχειρησιακό σχεδιασμό της καταστολής των πυρκαγιών και την παροχή συνδρομής για τη διάσωση των ατόμων και υλικών αγαθών που απειλούνται από αυτές, είναι δε αρμόδιο για τη διάσωση των ατόμων που κινδυνεύουν από αυτές και τον επιχειρησιακό συντονισμό για την καταστολή των πυρκαγιών. Προς τον σκοπό δε της διάσωσης των πολιτών από τον κίνδυνο της πυρκαγιάς, τα αρμόδια όργανα υποχρεούνται να λαμβάνουν τα κατάλληλα προληπτικά και κατασταλτικά προστατευτικά μέτρα, η επιλογή των οποίων ανήκει στη διακριτική εξουσία των αρμόδιων οργάνων, ελεγχόμενη μόνο ως προς την κακή χρήση της ή την κατάχρηση εξουσίας (πρβλ. Σ.τ.Ε. 1783/2022, 1967-1972/2021). Μεταξύ των μέτρων αυτών περιλαμβάνονται τόσο η οργανωμένη προληπτική απομάκρυνση των πολιτών από την πληττόμενη περιοχή (άρθρο 6 παρ.5 στ΄ του ν.3013/2002), για την οποία απαιτείται η προηγούμενη σχετική εισήγηση του διευθύνοντος το κατασβεστικό έργο αρμόδιου πυροσβεστικού οργάνου (άρθρο 6 παρ.5 στ΄ του ν.3013/2002 σε συνδυασμό με το άρθρο 44 του π.δ.210/1992), όσο και η ειδική, συγκεκριμένη και πρόσφορη, κατά περίπτωση, ενημέρωση των ανθρώπων που βρίσκονται σε κίνδυνο (άρθρα 5 παρ.4δ΄, 6 παρ.1 και 6 παρ.6 του ν.3013/2002), προς τον σκοπό της εν γένει προστασίας τους και τελικώς διάσωσής τους από τον ταχέως εξελισσόμενο κίνδυνο πυρκαγιάς. Ακολουθως, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη ότι τα αρμόδια όργανα του Πυροσβεστικού Σώματος, από το χρονικό σημείο εκδήλωσης της από 23.7.2018 πυρκαγιάς στη θέση «Νταού Πεντέλης» του Δήμου Πεντέλης, την επέκταση και διάσπασή της σε δύο μέτωπα, περί ώρα 17:17 έως 17:30, έως την είσοδό της στον οικισμό του Νέου Βουτζά του Δήμου Μαραθώνα, στις 18:00, ουδέποτε εξέτασαν τη δυνατότητα οργανωμένης προληπτικής απομάκρυνσης πολιτών και, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 6 παρ.5 στ΄ του ν.3013/2002

σε συνδυασμό με το άρθρο 44 του π.δ.210/1992, παρέλειψαν να διατυπώσουν εγκαίρως εισήγηση για την οργανωμένη προληπτική απομάκρυνση των εντός του ως άνω οικισμού και της εν γένει πληττόμενης περιοχής ευρισκόμενων πολιτών με σκοπό την προστασία και διάσωσή τους από την εξελισσόμενη καταστροφική πυρκαγιά, η οποία (εισήγηση) αποτελεί αναγκαία κατά νόμο προϋπόθεση για τη λήψη της σχετικής απόφασης από το αρμόδιο κατά περίπτωση όργανο. Απορριπτέος είναι ο ισχυρισμός του εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου, κατά τον οποίο η οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών δεν ήταν ενδεδειγμένο μέτρο στη συγκεκριμένη πυρκαγιά, ελλείπει επαρκούς χρόνου για την ασφαλή απομάκρυνση τους. Ειδικότερα, ο εν λόγω ισχυρισμός αφενός μεν είναι αόριστος, καθόσον δεν εξειδικεύεται με τρόπο σαφή και συγκεκριμένο ο χρόνος κατά τον οποίο η πυρκαγιά κατέστη μη αντιμετωπίσιμη και στη συνέχεια εισήλθε, κατά τους ισχυρισμούς του, ανεξέλεγκτη στον οικισμό του Νέου Βουτζά, ούτε ο χρόνος που ήταν αναγκαίος για την οργανωμένη προληπτική απομάκρυνση των εντός του εν λόγω οικισμού πολιτών, βάσει καταρτισθέντος σχεδίου οργανωμένης απομάκρυνσης, ενώ, εξάλλου, το εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο συνομολογεί ότι δεν είχε καταρτιστεί σχέδιο οργανωμένης εκκένωσης του οικισμού του Νέου Βουτζά, αφετέρου δε αβάσιμος, διότι τα πρώτα πυροσβεστικά μέσα κατέφθασαν στο σημείο του συμβάντος και άρχισαν να επιχειρούν περί ώρα 16:41-17:00, ενώ η πυρκαγιά εισήλθε στον οικισμό του Νέου Βουτζά στις 18:00, ώστε από την έναρξη των επιχειρήσεων πυρόσβεσης έως την είσοδο της πυρκαγιάς στον Νέο Βουτζά δεν μεσολάβησε κατ' ανάγκη χρονικό διάστημα μικρότερο της ώρας. Εξάλλου, όπως προκύπτει από το προσκομιζόμενο από τους ενάγοντες 7496/23.7.2018 δελτίο τύπου του Γραφείου Τύπου του Π.Σ., στις 23.7.2018 και ώρα 21.45, υπό τις ίδιες έκτακτες και εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες πραγματοποιήθηκε επιτυχώς, κατόπιν της έγκαιρης σχετικής απόφασης των αρμόδιων κατά περίπτωση οργάνων, οργανωμένη απομάκρυνση ατόμων από το Λύρειο Ίδρυμα και από όλες τις κατασκηνώσεις της ευρύτερης περιοχής. Περαιτέρω, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη ότι, κατά το ίδιο ως άνω χρονικό διάστημα, τα αρμόδια όργανα της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 5 παρ.4δ', 6 παρ.1 και 6 του ν. 3013/2002, παρέλειψαν εγκαίρως, με κάθε πρόσφορο για την περίπτωση μέσο, να προειδοποιήσουν και να πληροφορήσουν τους πολίτες εντός της πληττόμενης περιοχής, σχετικά με την ταχέως εξελισσόμενη καταστροφική πυρκαγιά που κατευθυνόταν επικίνδυνα προς τον οικισμό του Νέου Βουτζά, παρέχοντάς τους ταυτοχρόνως τις ενδεδειγμένες και ειδικές οδηγίες ενόψει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών (μέγεθος, ένταση κ.λπ.) της

συγκεκριμένης πυρκαγιάς, προκειμένου να μπορέσουν αυτοί να προετοιμαστούν και να βελτιώσουν τη δυνατότητα αντίδρασής τους προτού έρθουν αιφνιδίως αντιμέτωποι με το επίμαχο φαινόμενο και εν τέλει να διασωθούν. Απορριπτέος ως αβάσιμος είναι ο ισχυρισμός του εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου, κατά τον οποίο είχε προβεί στην έγκαιρη ενημέρωση των πολιτών, δεδομένου ότι οι αναφερόμενες στην 14η σκέψη ανωτέρω ενέργειες των οργάνων της Γ.Γ.Π.Π., με τις οποίες οι πολίτες ενημερώθηκαν για τον υψηλό κίνδυνο εκδήλωσης πυρκαγιάς την επόμενη ημέρα, ήτοι για ένα φαινόμενο μέλλον και αβέβαιο, και τους παρασχέθηκε πρόσβαση σε γενικές οδηγίες αυτοπροστασίας στην περίπτωση εκδήλωσης δασικής πυρκαγιάς, δεν εκπλήρωσαν τον σκοπό των ανωτέρω διατάξεων, καθόσον με αυτές οι κάτοικοι του Νέου Βουτζά, μεταξύ των οποίων η θανούσα, δεν έλαβαν έγκαιρη προειδοποίηση και ειδική πληροφόρηση για τον υφιστάμενο και επικείμενο κίνδυνο που διέτρεχαν σε πραγματικό χρόνο, εξαιτίας της πυρκαγιάς που είχε ήδη αρχίσει να κατευθύνεται επικίνδυνα και καταστροφικά προς τον τόπο κατοικίας τους, ούτε έλαβαν συγκεκριμένες οδηγίες αυτοπροστασίας από την πυρκαγιά που εκδηλώθηκε σε ζώνη μίξης δασών-οικισμών/πόλεων, ενόψει και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της, της θέσης του εν λόγω οικισμού και των ιδιαίτερως δυσμενών καιρικών συνθηκών που επικρατούσαν κατά τον χρόνο εκείνο. Ακολούθως, το Δικαστήριο, ενόψει των ιδιαίτερων καθηκόντων και υποχρεώσεων των ως άνω δημόσιων υπηρεσιών που απορρέουν από τις διατάξεις που προεκτέθηκαν, καθώς και τα διδάγματα της κοινής πείρας, την αρχή της καλής πίστης, την επιστημονική και επαγγελματική εκπαίδευση και εμπειρία των πυροσβεστών και των οργάνων της Γ.Γ.Π.Π., κρίνει ότι οι ως άνω παράνομες παραλείψεις των οργάνων του εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου συνιστούν υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής τους ευχέρειας.

18. Επειδή, περαιτέρω, οι παράνομες παραλείψεις των οργάνων του εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου, αφενός μεν εξέτασης της δυνατότητας για οργανωμένη προληπτική απομάκρυνση των πολιτών της πληττόμενης περιοχής, μεταξύ των οποίων οι κάτοικοι του Νέου Βουτζά και, συνακόλουθα, παροχής της σχετικής εισήγησης προς τα όργανα με αποφασιστική αρμοδιότητα, αφετέρου δε έγκαιρης προειδοποίησης και πληροφόρησης των ως άνω κατοίκων, σχετικά με τον επικείμενο και πραγματικό κίνδυνο που διέτρεχαν, με ταυτόχρονη παροχή εξειδικευμένων οδηγιών αυτοπροστασίας από τη συγκεκριμένη πυρκαγιά, ήταν επαρκώς ικανές και μπορούσαν αντικειμενικώς, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, με βάση και τα διδάγματα της κοινής πείρας για την

επίδραση των φυσικών φαινομένων, να επιφέρουν το ζημιογόνο αποτέλεσμα του θανάτου της συγγενούς των εναγόντων, τον οποίο και επέφεραν, ώστε υφίσταται εν προκειμένω αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της παράνομης συμπεριφοράς των οργάνων του εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου και της επελθούσας ζημίας. Εξάλλου, είναι απορριπτέα όσα προβάλλει το εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο, σχετικά με τη διακοπή του αιτιώδους συνδέσμου λόγω της συνδρομής γεγονότος ανωτέρας βίας, εξαιτίας των συνθηκών της συγκεκριμένης πυρκαγιάς, της ταχύτητας και του τρόπου εξάπλωσής της, της πολεοδομικής διάταξης των πληγέντων οικισμών και των σχεδόν θυελλωδών έως πολύ θυελλωδών ανέμων που έπνεαν, καθιστώντας αντικειμενικώς αδύνατη την κατάσβεσή της, σε συνδυασμό με τις 15 συνολικά δασικές πυρκαγιές που είχαν εκδηλωθεί την ίδια ημέρα στην επικράτεια, μεταξύ των οποίων και εκείνη της Κινέπτας στον νομό Αττικής. Και τούτο διότι, οι ανωτέρω παράνομες παραλείψεις των οργάνων του εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου δεν αφορούν στην αποτροπή και στην κατάσβεση της επίμαχης πυρκαγιάς, αλλά στην, καθ' υπέρβαση της διακριτικής τους ευχέρειας, παράλειψη αφενός μεν εξέτασης της δυνατότητας οργανωμένης προληπτικής απομάκρυνσης των πολιτών από τον Νέο Βουτζά και παροχής σχετικής εισήγησης στα όργανα με αποφασιστική αρμοδιότητα, αφετέρου δε έγκαιρης προειδοποίησης και πληροφόρησης των κατοίκων του ως άνω οικισμού σχετικά με τον επικείμενο και πραγματικό κίνδυνο που διέτρεχαν, με ταυτόχρονη παροχή εξειδικευμένων οδηγιών αυτοπροστασίας από τη συγκεκριμένη πυρκαγιά, με συνέπεια τον θάνατο της συγγενούς των εναγόντων. Άλλωστε, ούτε από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου προκύπτει ότι ελήφθησαν μέτρα άκρας επιμέλειας και σύνεσης από τα όργανα της Γ.Γ.Π.Π. και του Πυροσβεστικού Σώματος, για την προστασία της ζωής των κατοίκων της εν λόγω περιοχής. Σε κάθε περίπτωση, ο αυξημένος κίνδυνος πυρκαγιάς λόγω των προαναφερόμενων έντονων καιρικών συνθηκών που επικρατούσαν στην περιοχή, στις 23.7.2018, ήταν εκ των προτέρων γνωστός στο εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο, δεδομένου ότι η Γ.Γ.Π.Π. είχε εκδώσει την προηγούμενη ημέρα Χάρτη Πρόβλεψης Κινδύνου Πυρκαγιάς, στον οποίο ο δείκτης κινδύνου πυρκαγιάς για την Αττική ήταν «4 ΠΟΛΥ ΥΨΗΛΟΣ», όπως επίσης, ήταν γνωστή στο εναγόμενο η ιδιαίτερη γεωμορφολογία της περιοχής και τα ιδιαίτερα πολεοδομικά χαρακτηριστικά των πληγέντων οικισμών, γεγονός που άλλωστε δεν αμφισβητείται από το εναγόμενο. Ενόψει δε της εκπαίδευσης και της εμπειρίας των στελεχών του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γ.Γ.Π.Π., του γεγονότος ότι η επίμαχη πυρκαγιά εκδηλώθηκε στον νομό Αττικής και του συνόλου των εκπονηθέντων και προσκομισθέντων σχεδίων δράσης, δεν δύναται να θεωρηθεί ότι

το σύνολο των ως άνω παραγόντων αποτελεί αιφνίδιο και απρόβλεπτο γεγονός που δεν μπορούσε να αποτραπεί με μέτρα άκρας σύνεσης και επιμέλειας των οργάνων του πρώτου εναγόμενου. Ομοίως, απορριπτέος είναι και ο ισχυρισμός του εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου, με τον οποίο προβάλλεται διακοπή του αιτιώδους συνδέσμου, λόγω της ενέργειας της ίδιας της θανούσας να αποχωρήσει αυτοβούλως από την οικία της, η οποία, εν τέλει, παρέμεινε αλώβητη, οπότε, εάν αυτή είχε παραμείνει εντός αυτής, θα ήταν ασφαλής. Και τούτο διότι, εν προκειμένω, ενόψει του κινδύνου που η θανούσα διέτρεχε από την εξελισσόμενη πυρκαγιά, η αποχώρηση από την οικία της αποτελεί ενέργεια αναμενόμενη, ιδίως εφόσον δεν είχε ειδική και επαρκή πληροφόρηση για τις συγκεκριμένες συνθήκες που επικρατούσαν και τον βαθμό του κινδύνου στον οποίο εκτίθεται (πρβλ. Σ.τ.Ε. 3839/2012 7μ.). Για τον ίδιο λόγο είναι απορριπτέα και η προβαλλόμενη από το Ελληνικό Δημόσιο ένσταση περί συντρέχοντος πταίσματος, σε ποσοστό 95%, του θύματος εξαιτίας της αποχώρησής της, από την οικία της αυτοβούλως, παρά τις υποδείξεις που περιλαμβάνονται στις γενικές οδηγίες που είχαν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Γ.Γ.Π.Π. σε περίπτωση πυρκαγιάς, συνιστάμενες στη μη εγκατάλειψη της οικίας, εκτός εάν η διαφυγή είναι πλήρως εξασφαλισμένη. Συνεπώς, ενόψει των ανωτέρω και δεδομένου ότι οι διατάξεις περί αποστολής, σκοπού και αρμοδιότητας της πολιτικής προστασίας και του πυροσβεστικού σώματος δεν έχουν τεθεί αποκλειστικώς χάριν του γενικού συμφέροντος, αλλά αποσκοπούν, παραλλήλως, στην προστασία της ζωής των πολιτών (πρβλ. Σ.τ.Ε. 1876, 2874/2020, 3612/2011, 3632/2001) συντρέχει, εν προκειμένω, αποζημιωτική ευθύνη του πρώτου εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου, κατ'άρθρο 105 Εισ.Ν.Α.Κ. για παραλείψεις των οργάνων της πολιτικής προστασίας και του πυροσβεστικού σώματος. Αντιθέτως, δεν στοιχειοθετείται αποζημιωτική ευθύνη των άρθρων 105 και 106 του Εισ.Ν.Α.Κ., της δεύτερης εναγόμενης Περιφέρειας Αττικής και του τρίτου εναγόμενου Δήμου Μαραθώνος, επειδή οι αποδιδόμενες στα εν λόγω ν.π.δ.δ. παρανομίες, όπως εκτίθενται στην 12η σκέψη ανωτέρω, δεν συνδέονται αιτιωδώς με τον θάνατο της συγγενούς των εναγόντων. Εξάλλου, ενόψει μάλιστα των κατά τα προαναφερόμενα από 24.9.2018 και 30.6.2019 εκθέσεων προκαταρκτικής πραγματογνωμοσύνης του Δημήτριου Λιότσιου, Αξιωματικού του Π.Σ., διορισθέντος πραγματογνώμονα κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας στο πλαίσιο διενεργούμενης προκαταρκτικής εξέτασης για το ποινικό σκέλος της ίδιας υπόθεσης, είναι απορριπτέο το αίτημα του εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου για την έκδοση προδικαστικής απόφασης, προς συμπλήρωση των αποδείξεων, ιδίως δε για τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης (ΣΤΕ

745/2022 σκ.7 κ.ά.).

19. Επειδή, ακολούθως, λαμβάνοντας υπόψη: α) τη βαρύτητα των παράνομων παραλείψεων των οργάνων του Πυροσβεστικού Σώματος να εξετάσουν τη δυνατότητα για οργανωμένη προληπτική απομάκρυνση των κατοίκων του Νέου Βουζιά και, συνακόλουθα, να παράσχουν τη σχετική εισήγηση προς τα όργανα με αποφασιστική αρμοδιότητα, καθώς και την παράλειψη των οργάνων της Γ.Γ.Π.Π. να προειδοποιήσουν και να πληροφορήσουν εγκαίρως τους ως άνω κατοίκους σχετικά με τον επικείμενο και πραγματικό κίνδυνο που διέτρεχαν και ταυτοχρόνως να τους παράσχουν εξειδικευμένες οδηγίες αυτοπροστασίας από τη συγκεκριμένη πυρκαγιά, β) το αποτέλεσμα που αυτές επέφεραν, ήτοι τον θάνατο της συγγενούς των εναγόντων υπό τραγικές συνθήκες (απανθράκωση κατά την προσπάθεια διαφυγής της από το πύρινο μέτωπο), γ) την ηλικία της θανούσας κατά τον χρόνο του θανάτου της, ήτοι 73 ετών, δ) την αποκλειστική υπαιτιότητα των ανωτέρω οργάνων του Ελληνικού Δημοσίου, ε) τον βαθμό συγγενικού δεσμού κάθε ενάγοντος με το θύμα, κατά τα μη ειδικότερα αμφισβητούμενα από το εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο, και στ) το μέγεθος της θλίψης και του πόνου που αυτοί δοκίμασαν, ενόψει των συναισθηματικών τους δεσμών με τη θανούσα, όπως αυτοί αναπτύσσονται στη σκέψη 12 ανωτέρω, και ζ) την οικονομική και κοινωνική κατάσταση των εναγόντων (ο πρώτος από αυτούς είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Φυσιολογίας στο Πανεπιστήμιο του Νότινγχαμ του Ηνωμένου Βασιλείου), το Δικαστήριο κρίνει ότι οι ενάγοντες υπέστησαν ψυχική οδύνη από το θάνατο της συγγενούς τους υπό τις προαναφερόμενες συνθήκες, για την χρηματική ικανοποίηση της οποίας πρέπει να επιδικαστούν εις βάρος του εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου, ως εύλογα τα εξής ποσά: α) 70.000 ευρώ για τον πρώτο ενάγοντα, ήτοι το ενήλικο τέκνο της θανούσας (54 ετών κατά τον κρίσιμο χρόνο, βλ. το 20449/2.10.2018 πιστοποιητικό εγγυτέρων συγγενών του Προϊσταμένου του Τμήματος Δημοτικής Κατάστασης και Ληξιαρχείου του Δήμου Μαραθώνα), β) 20.000 ευρώ για τον δεύτερο ενάγοντα, αδελφό της θανούσας, γ) 10.000 ευρώ, για την τρίτη ενάγουσα, επί 20 έτη σύζυγο του πρώτου ενάγοντος και, εντεύθεν, νύφη της θανούσας [βλ. το 524679 (αρ. πρωτ. 310447/15.8.1998) πιστοποιητικό γάμου του Ληξιάρχου Suva της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας των Νήσων Φίτζι, που έχει συνταχθεί στην αγγλική γλώσσα και φέρει την από 5.9.2022 επισημείωση της Σύμβασης της Χάγης της 5ης Οκτωβρίου 1961 (Apostille), νομίμως μεταφρασμένο], και δ) 25.000 ευρώ για καθμία από τις τέταρτη και πέμπτη από τους ενάγοντες, τέκνα των 1ου και 3ης των εναγόντων και εγγόνια της θανούσας (18 και 16 ετών κατά τον κρίσιμο χρόνο, βλ. τα BG651057

(αρ. καταχ.: 272/10.5.2002) και ΒΕ259489 (αρ. καταχ.: 105/10.6.2000) επικυρωμένα αντίγραφα καταχώρισης γέννησης του Ληξιάρχου της Περιφέρειας Nottingham, που έχουν συνταχθεί στην αγγλική γλώσσα και φέρουν τις από 26.7.2021 επισημειώσεις της Σύμβασης της Χάγης της 5ης Οκτωβρίου 1961 (Apostille), νομίμως μεταφρασμένα]. Εξάλλου, ο ισχυρισμός του εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου, με τον οποίο προβάλλεται ότι για τον υπολογισμό του ύψους της εύλογης χρηματικής ικανοποίησης των εναγόντων πρέπει να ληφθεί υπόψη η καταβολή στον πρώτο των εναγόντων του ποσού των 10.000 ευρώ δυνάμει της από 26.7.2018 Π.Ν.Π. είναι απορριπτέος, δεδομένου ότι από το προσκομιζόμενο από το ίδιο το εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο 264750/Σ.60789/Α.00/26.8.2022 έγγραφο του Προϊσταμένου του Τομέα Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών Ανατολικής Αττικής του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, προκύπτει ότι δεν έχει καταβληθεί κανένα ποσό στους ενάγοντες εξαιτίας του θανάτου της Μαρίας Παγωμένου. Τέλος, τα ανωτέρω επιδικασθέντα ποσά πρέπει να καταβληθούν στους ενάγοντες, νομιμοτόκως, με επιτόκιο 6% από την επίδοση της κρινόμενης αγωγής στο εναγόμενο Ελληνικό Δημόσιο, ήτοι στις 21.2.2019 (βλ. την 10581Ζ/21.2.2019 έκθεση επίδοσης του δικαστικού επιμελητή του Εφετείου Αθηνών με έδρα στο Πρωτοδικείο Αθηνών Γεωργίου Αναστ. Βαφειάδη), έως τις 30.4.2019, σύμφωνα με το άρθρο 21 του κανονιστικού διατάγματος της 26.6/10.7.1944 «Περί κώδικος των νόμων περί δικών του Δημοσίου» (Α' 139), και από 1.5.2019 έως την εξόφληση, με επιτόκιο υπολογιζόμενο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 45 παρ. 1 του ν. 4607/2019 (Α' 65/24.4.2019).

20. Επειδή, κατ' ακολουθία, η κρινόμενη αγωγή πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή και να αναγνωρισθεί η υποχρέωση του εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου να καταβάλει στους ενάγοντες, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής έως την εξόφληση τα ειδικότερα αναφερόμενα στο διατακτικό ποσά, να απορριφθεί δε κατά τα λοιπά. Περαιτέρω, λόγω της εν μέρει νίκης και εν μέρει ήττας των εναγόντων και του εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 275 παρ. 1 εδ. γ' του Κ.Δ.Δ., τα δικαστικά έξοδα να συμψηφισθούν μεταξύ τους. Τέλος, κατ' εκτίμηση των περιστάσεων, οι ενάγοντες πρέπει να απαλλαγούν από τα δικαστικά έξοδα της Περιφέρειας Αττικής και του Δήμου Μαραθώνα, σύμφωνα με το άρθρο 275 παρ. 1 εδ. ε' του ίδιου Κώδικα.

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ

Δέχεται εν μέρει την αγωγή.

Αναγνωρίζει την υποχρέωση του εναγόμενου Ελληνικού Δημοσίου να καταβάλει στον πρώτο ενάγοντα [Ορέστη – Κωνσταντίνο Τσίντζα] το ποσό των εβδομήντα χιλιάδων (70.000,00) ευρώ, στον δεύτερο ενάγοντα [Ιωάννη Παπανικολάου] το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000,00) ευρώ, στην τρίτη ενάγουσα [Κάρεν – Ελένα (Karen Helena) Ρόντκιν (Rodkin)] το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000,00) ευρώ, στην τέταρτη ενάγουσα [Έλλη (Elli) Τσίντζα (Tsintzas)] το ποσό των είκοσι πέντε χιλιάδων (25.000,00) ευρώ και στην πέμπτη ενάγουσα [Ζωή (Zoe) Τσίντζα (Tsintzas)] το ποσό των είκοσι πέντε χιλιάδων (25.000,00) ευρώ, εντόκως, με επιτόκιο 6%, από την επίδοση της αγωγής (21.2.2019) έως τις 30.4.2019, και από 1.5.2019 έως την εξόφληση, με επιτόκιο υπολογιζόμενο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 45 παρ. 1 του ν. 4607/2019.

Συμφηφίζει τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των εναγόντων και του Ελληνικού Δημοσίου.

Απορρίπτει την αγωγή κατά τα λοιπά.

Απαλλάσσει τους ενάγοντες από τα δικαστικά έξοδα της Περιφέρειας Αττικής και του Δήμου Μαραθώνα.

Η διάσκεψη του Δικαστηρίου έγινε στην Αθήνα στις 24.1.2023 και 26.4.2023 και η απόφαση δημοσιεύθηκε στο ακροατήριο του Δικαστηρίου κατά τη δημόσια συνεδρίαση της 10 Μαΐου 2023.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΕΥΤΥΧΙΑ ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΙΡΗΝΗ ΧΑΤΖΗΛΙΑ